

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**EVLİ BİREYLERDE İLİŐKI BAĞLANIMININ ÖZGECİLİK, EMPATİ,
MERHAMET İLE ÇEŞİTLİ DEMOGRAFİK VE İLİŐKIYE BAĞLI
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**

TEZİ YAZAN
Mehmet YURTLU

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Sabahattin ÇAM (Çukurova Üniversitesi)

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Seyda MAVRUK ÖZBİÇER

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Canan DEMİR (Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERSİN / KASIM 2020

ONAY**T.C
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ' NE**

2018100101 numaralı öğrencimiz olan **Mehmet YURTLU** tarafından hazırlanan “**EVLİ BİREYLERDE İLİŞKİ BAĞLANIMININ ÖZGECİLİK, EMPATİ, MERHAMET İLE ÇEŞİTLİ DEMOGRAFİK VE İLİŞKİYE BAĞLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**” başlıklı bu tez çalışması jüri üyelerimiz tarafından **oy birliği** ile **Psikoloji Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

(Enstitü Müdürlüğünde Evrak Aslı İmzalıdır)

Üniv. Dışı asıl üye - Tez Danışmanı - Jüri Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Sabahattin ÇAM
(Çukurova Üniversitesi)

(Enstitü Müdürlüğünde Evrak Aslı İmzalıdır)

Üniv. İçi - Jüri asıl Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Seyda MAVRUK ÖZBİÇER

(Enstitü Müdürlüğünde Evrak Aslı İmzalıdır)

Üniv. Dışı - Jüri asıl Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Canan DEMİR
(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylıyorum.

Enstitü Müdürlüğünde Evrak Aslı İmzalıdır

19/ 11/ 2020

Doç. Dr. Murat KOÇ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir

ETİK BEYANI

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

19/11/2020

Mehmet YURTLU

TEŞEKKÜR

Öncelikle bu araştırmanın başlangıcından sonucuna kadar her aşamasında bilimsel donanımıyla, yaptığı olumlu eleştirileriyle, tecrübelerini samimi bir şekilde paylaşmasıyla sorduğum her soruya sabırla cevap vermesiyle ve bu süreçte yaşadığım tüm sıkıntılara rağmen bana yardımlarını hiç esirgemeyen danışmanım sayın Dr. Öğr. Üyesi Sabahattin ÇAM hocama sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Tecrübelerini paylaşmaktan hiç çekinmeyen bununla birlikte samimi sıcak dostluklarını her defasında gösteren hocalarım sayın: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Yüksekokulu Dr. Öğr. Üyesi Canan DEMİR ve Çağ Üniversitesi Dr. Öğr. Üyesi Seyda MAVRUK ÖZBİÇER hocalarıma bizleri yalnız bırakmadıkları için çok teşekkür ederim.

Öğrenciliğime, akademik hayatıma, ve hatta bütün yaşamıma katkısı olan bana her zaman bir baba gibi davranan ve lisans eğitimime başladığım günde bu güne kadar yardımlarını hiç esirgemeyen değerli hocam sayın Öğrt. Gör. Tahsin UZUN'a ve değerli dostum Hüseyin BARLIK hocama ayrıca teşekkür ederim.

Gerek bu süreçte gerek öncesinde ve sonrasında beni hiç yalnız bırakmayan yaşamıma anlam katan eşim sosyolog Hülya YURTLU' ya birbirinden tatlı oğullarım Enes ve Mehmet Berat'a bana sabrettikleri için, onlara daha az zaman ayıramama rağmen şikayet etmedikleri için ve bana her zaman yaşam kaynağı oldukları için kendilerine anneme ve babama çok çok teşekkür ediyorum.

ÖZET

EVLİ BİREYLERDE İLİŞKİ BAĞLANIMININ ÖZGECİLİK, EMPATİ, MERHAMET İLE ÇEŞİTLİ DEMOGRAFİK VE İLİŞKİYE BAĞLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Mehmet YURTLU

Yüksek Lisans Tezi, Psikoloji Ana Bilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Sabahattin ÇAM

Kasım 2020, 80 sayfa

Bu araştırmanın temel amacı evli çiftlerde ilişki istikrarı (bağlanım) ile sosyal psikolojik (özgecilik, merhamet ve empati), demografik ve ilişkiye bağlı değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmanın evreni Van ilinde bulunan evli bireylerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinde çalışan evli bireyler ve bunların yakınlarından 113'ü kadın, 158'i erkek olmak üzere toplam 271 kişiden oluşmaktadır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak Özgecilik Ölçeği, Merhamet Ölçeği, Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi, İlişki İstikrarı Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan Demografik Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmada verilerin analizi SPSS 21.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Analizlerinde t-testi, tek yönlü ANOVA tekniği gruplar arası farkın belirlenmesi için Scheffe-F testi, ve Basit Korelasyon Analizi teknikleri ile yapılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda Özgeciliğin ilişki istikrarı alt boyutlarından olan ilişki doyumu ve ilişki yatırımıyla olumlu yönde düşük düzeyde anlamlı ilişkileri görülmüştür. Merhamet ile ilişki istikrarı alt boyutlarından olan ilişki yatırımı arasında da olumlu yönde düşük düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Gelir durumu ile İlişki istikrarı alt boyutlarından ilişki doyumu arasında farklılıklar elde edilmiştir. İlişki istikrarı alt boyutları ile Yaşamının çoğunun geçirildiği yer arasında anlamlı farklılıklar elde edilememiştir. Cinsiyet ile ilişki istikrarının seçeneklerin niteliğini değerlendirme boyutunda anlamlı farklılıklar elde edilmiştir. Ayrıca İlişki İstikrarı ile ilişki doyumu arasında anlamlı farklılıklar elde edilmiştir. Ayrıca İlişki İstikrarı ile ilişki yatırımı arasında anlamlı farklılıklar elde edilmiştir. Ayrıca İlişki İstikrarı ile ilişki doyumu arasında anlamlı farklılıklar elde edilmiştir. Ayrıca İlişki İstikrarı ile ilişki yatırımı arasında anlamlı farklılıklar elde edilmiştir. Ayrıca İlişki İstikrarı ile ilişki doyumu arasında anlamlı farklılıklar elde edilmiştir. Ancak İlişkiyi devam ettirmeyi düşünen süre ile İlişki doyumu

arasında anlamlı farklılıklar gözlenmiş, İlişkilerinin yaşam boyu devam edeceğini düşünenlerin, ilişkilerinin 5 yıl ve üzeri süreceğini düşünenlere göre İlişki doyumu puan ortalamalarının anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Ayrıca evli bireylerin ilişkilerinin ne kadar süreceğine ilişkin algı ve beklentileri açısından yaşam boyu devam edeceğini düşünenlerin, ilişkilerinin 1-20 yıl süreceğini düşünenlere göre ilişki doyumu puan ortalamaları ile seçeneklerin niteliğini değerlendirme puan ortalamalarında anlamlı farklılık olduğu, ilişki yatırımı boyutunda ise anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Yapılan analizler ve elde edilen sonuçlar neticesinde İlişki İstikrarının alt boyutları ile demografik değişkenler ve ilişki değişkenlerinin bazılarında göre farklılık göstereceği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın sonuçları ilgili alanyazın çerçevesinde değerlendirilmiş; daha sonra yapılacak araştırmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Bağlanım, özgecilik, merhamet, empati, evli çiftlerde bağlanım, ilişki istikrarı

ABSTRACT**EXAMINATION OF RELATIONSHIP ATTACHMENT IN MARRIED INDIVIDUALS IN TERMS OF ALTRUISM, EMPATHY, COMPASSION AND VARIOUS DEMOGRAPHIC AND RELATIONSHIP-DEPENDENT VARIABLES****Mehmet YURTLU****Master's Thesis, Department of Psychology****Supervisor: Dr. Sabahattin ÇAM****November 2020, 80 pages**

The main purpose of this study is to examine the relationship between relationship stability (attachment) and social psychological (altruism, compassion and empathy), demographic and relationship-dependent variables in married couples. The universe of the research consists of married individuals in the province of Van. The sample of the study consists of married individuals working at Van Yüzüncü Yıl University and their relatives, a total of 271 people, including 113 women and 158 men.

The Altruism Scale, Compassion Scale, Interpersonal Reactivity Index, Relationship Stability Scale and the Demographic Information Form prepared by the researcher were used as data collection tools in the study. The analysis of the obtained data was made on the total scores obtained from the scales. The analysis of the data in the research was carried out by using the SPSS 21.0 package program. In their analysis, t-test, one-way ANOVA technique, Scheffe-F test to determine the difference between groups, and Simple Correlation Analysis techniques were used.

As a result of the analysis, it has been observed that altruism has a low level of significant relations positively with relationship satisfaction and relationship investment, which are sub-dimensions of relationship stability. A low-level positive correlation was found between compassion and relationship investment, which is one of the sub-dimensions of relationship stability. Differences were found between income and relationship satisfaction, which is the sub-dimensions of relationship stability. Significant differences were not obtained between the sub-dimensions of relationship stability and the place where most of the life was spent. Significant differences were

obtained in the dimension of evaluating the quality of the options of the stability of the relationship with gender. Besides, no significant differences were observed between Relationship Stability and relationship variables between spouse and marriage style and duration of the relationship. However, significant differences were observed between the time to continue the relationship and Relationship satisfaction, and it was found that the mean scores of Relationship satisfaction were significantly higher for those who think their relationships will continue for life and those who think their relationship will last 5 years or more. In addition, there was a significant difference in the mean scores of relationship satisfaction and evaluating the quality of the options, compared to those who think that married individuals' perceptions and expectations about how long their relationship will last for life, and those who think their relationship will last for 1-20 years, and no significant difference was found in the relationship investment dimension. As a result of the analysis and the results obtained, it was concluded that the sub-dimensions of the Relationship Stability will differ according to some of the demographic variables and relational variables.

The results of the research were evaluated within the framework of the relevant literature; Suggestions were made for future research.

Keywords: Attachment, altruism, compassion, empathy, attachment in married couples, relationship stability

ÖNSÖZ

Olumlu sosyal davranışlar son yıllarda psikoloji biliminin daha çok ilgi alanına girmiş ve bu alanda yapılan çalışmalar her geçen gün artmıştır. Özellikle romantik ilişkilerde bağlanımı etkileyen birçok olumsuz tutum ve davranışın olduğu düşünülmektedir. İlişki istikrarını (bağlanım) olumsuz etkileyen etkenlerin dışında ilişki istikrarını etkileyen olumlu sosyal davranışların çok daha önemli olduğu ve daha çok ele alınıp incelenmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu bağlamda gerek evli bireylerde gerekse flört ilişkisi yaşayan bireylerde olumlu sosyal tutum ve davranışlarının (empati, merhamet ve özgecilik gibi) ilişki bağlanımını önemli ölçüde etkileyebileceği ileri sürülebilir.

Dolayısıyla olumlu sosyal davranışların ve sahip oldukları demografik özellikleri evli bireylerin ilişki istikrarlarının üzerindeki etkilerin ilişkilerini hangi yönde ve ne ölçüde etkilediğinin bilinmesi oldukça önemlidir. Bireylerin özgecilik, merhamet ve empati gibi olumlu sosyal davranışları, sahip oldukları demografik özellikleri ve ilişkisel bazı değişkenlerin romantik ilişkilerini hangi yönde etkilediğinin bilinmesi romantik ilişki yaşayanlara (evli ve flört ilişkisi yaşayan bireyler) evli bireyler ile evlilik hazırlığı yapan bireylere ilişkilerini sürdürme konusunda yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca evli ve evlilik hazırlığında olan bireylere danışmanlık yapan aile danışmanları için de önemli derecede faydalı olacağı düşünülmektedir.

İÇİNDEKİLER

KAPAK	i
ONAY	ii
ETİK BEYANI	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ	ix
İÇİNDEKİLER	x
KISALTMALAR	xiii
TABLOLAR LİSTESİ	xiv
EKLER LİSTESİ	xv

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Arka Planı	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	2
1.3. Araştırmanın Problemi.....	3
1.4. Araştırmanın Önemi.....	3
1.5. Araştırmanın Hipotezleri.....	4
1.6. Araştırmanın Sayıtları.....	4
1.7. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları	4
1.8. Tanımlar	5

BÖLÜM II

2. KURAMSAL AÇIKLAMALARVE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. İlişki İstikrarı (Bağlanım).....	6
2.1.1. Karşılıklı Bağımlılık kuramı	7
2.1.2. Yatırım Modeli.....	8
2.2. Özgecilik	9

2.2.1. Özgecılık ve Bağlanım.....	10
2.3. Merhamet	11
2.4. Empati	13
2.5. İlişki İstikrarı (Bağlanım), Merhamet, Empati ve Özgecılık İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	14
2.5.1. Örnekleme Yurt Dışında Olan Araştırmalar.....	14
2.5.2. Örnekleme Türkiye’de Olan Araştırmalar.....	17

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı.....	21
3.2. Araştırmanın Modeli	21
3.3. Araştırmanın Evren ve Örnekleme	21
3.4. Araştırmanın Yapılışı.....	24
3.5. Veri Toplama Araçları	25
3.5.1. Demografik Bilgi Formu	25
3.5.2. Özgecılık Ölçeği	25
3.5.3. Merhamet Ölçeği	26
3.5.4. Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi.....	27
3.5.5. İlişki İstikrarı Ölçeği.....	27
3.6. Verilerin Analizi	28

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

4.1. Sosyal Psikolojik Değişkenler (Merhamet Özgecılık ve Empati)İle İlişki İstikrarı İlişkisi	30
4.2. Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre İlişki İstikrarına İlişkin Bulgular	31
4.2.1. İlişki İstikrarı Alt boyutlarının Gelir Durumuna Göre Karşılaştırması	31
4.2.2. İlişki İstikrarı Alt Boyutlarının, Yaşamın Çoğunun Geçirildiği Yere Göre Karşılaştırması.....	33
4.2.3. İlişki İstikrarı Alt Boyutlarının, Cinsiyete Göre Karşılaştırması.....	34
4.3. İlişki İstikrarı İle İlişkisel Değişkenlerin Karşılaştırması	35

4.3.1. Eş İle Evlenme Biçiminin İlişki İstikrarı Alt Boyutlarına Göre Karşılaştırması.....	35
4.3.2. İlişki İstikrarı Alt Boyutlarının, İlişki Süresine Göre Karşılaştırması.....	36
4.3.3. İlişki İstikrarı Alt Boyutlarının, İlişkiyi Devam Ettirmeyi Düşünülen Süreye Göre Karşılaştırması.....	37

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA VE YORUM

5.1. İlişki İstikrarı Alt boyutlarının Sosyal Psikolojik Değişkenlerle (Merhamet, Empati ve Özgeçilik) İlişkisi	39
5.2. İlişki İstikrarı Alt Boyutlarının Demografik Değişkenlere Göre Karşılaştırması40	
5.3. İlişki İstikrarı Alt Boyutlarının İlişkisel Değişkenlere Göre Karşılaştırması.....	41

BÖLÜM VI

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar	44
6.2. Öneriler	45
6.2.1. Gelecekteki Araştırmalara Yönelik Öneriler	45
6.2.2. Uygulamaya Yönelik Öneriler	46
7. KAYNAKÇA	47
8. EKLER	55

KISALTMALAR

YYÜ : Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Akt. : Aktaran

Ark. : Arkadaşları

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.	Katılımcıların Demografik Özellikleri.....	22
Tablo 2.	İlişki istikrarı Alt boyutları İle Merhamet, Empati ve Özgeciliğin Korelasyon Analizi Değerleri	30
Tablo 3.	İlişki istikrarı Alt boyutlarının Gelir Durumuna Göre ANOVA Testi Sonuçları	32
Tablo 4.	İlişki İstikrarı Alt Boyutlarının, Yaşamın Çoğunun Geçirildiği Yere Göre ANOVA Testi Sonuçları.....	33
Tablo 5.	İlişki İstikrarı Alt Boyutlarının, Cinsiyete Göre t- Testi Sonuçları	34
Tablo 6.	Eş İle Evlenme Biçiminin İlişki İstikrarı Alt Boyutlarına Göre ANOVA Testi Sonuçları.....	35
Tablo 7.	İlişki İstikrarı Alt Boyutlarının, İlişki Süresine Göre ANOVA Testi Sonuçları	36
Tablo 8.	İlişki İstikrarı Alt Boyutlarının, İlişkiyi Devam Ettirmeyi Düşünülen Süreye Göre t- Testi Sonuçları.....	37

EKLER LİSTESİ

8.1. Etik Kurul Onay Belgesi.....	55
8.2. Demografik Bilgi Formu	58
8.3. Özgeciliik Ölçeği	59
8.4. Merhamet Ölçeği	60
8.5. Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi	61
8.6. İlişki İstikrarı Ölçeği.....	62
8.7. Çağ Üniversitesi İzin Belgesi	65
8.8. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İzin Belgesi.....	64

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Arka Planı

Yakın ilişkiler insanların yaşamlarını devam ettirmeleri ve sosyal varlıklar olmaları bağlamında insanlar için vazgeçilmezdir. Birçoklarına göre ise ideal bir yaşam, başka insanlarla yakın ilişkiler kurabilme anlamı taşımaktadır. Bir diğer ifadeyle, insanlar yakın ilişkilerde kendilerini mutlu ve güvende algılamaktadırlar. Bu daha çok yakın ilişkilerin evlilik, arkadaşlık, gibi durumlar ile aşk, sevgi ve güven gibi temel insani duygulara kaynaklık edebilmesi ve bu yakın bağlar içerisinde söz konusu duyguların karşılanabilmesi ile ilişkili görünmektedir (Büyükşahin, 2006). Bu duyguların karşılanamaması ise tahmin edilebileceği üzere, insanların kendilerini yetersiz, güvensiz ve mutsuz hissetmelerine neden olabilecektir (Hendrick, 2009; Adams ve Jones, 1997). Dolayısıyla da yakın ilişkilerin varlığı, niteliği ya da sürekliliği gibi konular sosyal psikoloji alanında araştırmacıların ilgisini çekmiştir (Adams ve Jones, 1997; Le ve Agnew, 2003). Bu konuda yapılan çalışmalarda ise, daha çok yakın/romantik ilişkiyi sürdürme/bitirme nedenleri (cinsiyet, ilişki süresi, evlenme biçimi, çocuk sahibi olma, partnerine güvenme, duygusal yakınlık gibi) üzerine durulduğu görülmektedir (Rusbult ve Martz 1995; Rusbult, 1980; Rusbult ve Buunk, 1993; Kelley ve Thibaut, 1978; Rusbult, Olsen, Davis, ve Hannon, 2001). Örneğin, Wieselquist, Rusbult, Foster ve Agnew (1999), ilişki istikrarının eşlerin birbirlerine karşı duydukları güven, fedakârlık ve iletişime bağlı olduklarını ifade etmişlerdir. Benzer şekilde, Kelley ve Thibaut (1978), yakın ilişkilerin sürdürülebilmesinin temelinde eşlerin, şevkat, duygusal yakınlık, destek ve partnere güven gibi karşılıklı duygulara ve deneyimlere bağlı olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Son yıllarda yapılan bazı araştırmalar (Cohn, Silver, Cowan, Pearson, 1992; Angew, Van Lange, Rusbult ve Langston, 1998; Rusbult, 1983) ise, yakın ilişkilerin niteliği (ilişki doyumu, ilişki yatırımı, seçeneklerin niteliği ve mutluluk gibi) ve istikrarının olumlu duygular (örneğin, duyarlı sevgi, merhamet, şefkat) ve sosyal eğilimlerle (özgecilik ve empati gibi) bağlantılı olabileceğini ortaya koymaktadır. Bu çalışmalara göre, değer yönelimli eğilimler romantik ilişki istikrarını (Rusbult, Olsen, Davis, ve Hannon, 2001) olumlu yönde etkilemektedir. Örneğin Ermumcu (2014), partnerlerin empati düzeylerinin yüksek olması, eşlerin birbirlerini anlaması ve olumlu

başa çıkma stratejileri kullanmalarının evliliğin yıkıcı olamayan bir tarzda devam edebilmesinin temel koşulu olduğunu belirtmektedir. Bir diğer çalışmada (Gilbert, 2005) ise merhametin, duygu, düşünce ve davranışın etkileşiminden meydana geldiğini ve bu durumun kişiler arasındaki iletişimi olumlu yönde etkilediğini belirtmektedir. Ayrıca merhametli bireyin acıyı giderme isteği, acının kaynağını anlamayla ilgili bilişsel süreci ve merhametli eylemde bulunmakla ilgili davranışsal süreci ilişkiyi olumlu yönde etkilediğini vurgulamaktadır.

Tutarel-Kışlak ve Çubukçu (2002) empatinin; romantik ilişkilerde eşler arasındaki çatışmaları önleyebileceğini, gerilimleri azaltabileceğini böylelikle de evlilik uyumunu olumlu yönde yordadığını göstermişlerdir. Yıldırım (2005) da, empatik eğilimleri yüksek olanların boşanma oranlarının daha düşük olduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde bir başka çalışmada (Akdeniz, 2014) merhamet ve diğer pozitif duygulara sahip olan bireylerin kendisine ve çevresindekilere daha olumlu dönütler sağladığı görülmektedir. Batson ve ark.,(1981) aynı zamanda saf özgeciliğin yakın ilişkiler için çok önemli olduğunu vurgulamaktadırlar. Saf özgecilik denencesine göre özgeciliğin, diğer insanlara hiçbir karşılık beklemeden yardım etme davranışları olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca bireylerin hiçbir beklenti içerisinde olmadan ve çoğu zaman bedeller ödeyerek gerçekleştirdikleri özgeci davranışlarının iletişimlerini olumlu yönde yordandığı belirtilmiştir (Budak, 2003). Bu bilgilerle tutarlı olarak Tosun, Yazıcı ve Altun (2017), yaptıkları araştırmada evli bireylerde ilişki niteliği ile özgecilik arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulgusunu elde etmişlerdir. Benzer şekilde özgecilik ve ilişki niteliği arasındaki ilişkinin incelendiği bir diğer çalışmada (Farely, 2013), bireylerin uzun süreli ilişkiler için özgeci partner seçme eğiliminde oldukları bulunmuştur. Özgeci partnerlere sahip olan bireylerin ilişki niteliklerinin yüksek olmasının böyle bir eğilime yol açtığı düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma evli bireylerde ilişki istikrarıyla (bağlanımı) sosyal psikolojik değişkenler (özgecilik, merhamet ve empati) arasındaki ilişkileri ve ilişki istikrarının demografik özellikler ile bazı ilişki değişkenleri arasındaki ilişkilerinin incelendiği betimsel bir çalışmadır. Çalışmanın bağımlı değişkeni ilişki istikrarı (bağlanımı), bağımsız değişkenleri ise özgecilik, merhamet, empati ve demografik özellikler (yaş, cinsiyet, yaşanılan yer, eğitim durumu ve gelir durumu) ile bazı ilişki (eş ile evlenme

biçimi, ilişki süresi, ilişkiyi devam ettirmeyi düşünülen süre) değişkenlerdir. Bu çalışmada olumlu sosyal davranışlar, demografik değişkenler ve ilişkiyel değişkenlerin ilişki istikrarını nasıl etkilediğini incelemek hedeflenmektedir.

Araştırmada bu genel amaç çerçevesinde aşağıda yer alan sorulara cevap aranmıştır:

1.3. Araştırmanın Problemi

İlişki istikrarını etkileyen bazı demografik ve ilişkiyel değişkenler olduğunu belirten çalışmalar da vardır (Tosun, 2015; Tekeş ve Hasta, 2015; Okutan ve Büyüksahin-Sunal, 2012; Işınso-Halat, 2009). Tekeş ve Hasta (2015) yaptıkları çalışmada olumlu sosyal davranışların yaş, cinsiyet ve duygu durumlarına bağlı olduğunu belirtmişlerdir. Okutan ve Büyüksahin-Sunal (2012) yaptıkları çalışmada ise kadın ve erkeklerin ilişkiyi nitelendirme ve ilişkiyi algılamalarında farklılıklara sahip olduklarını ortaya koymuşlardır. Bu bilgilerden yola çıkıldığında, romantik ilişki bağlanımında demografik ve ilişkiyel bazı özellikler ile bireylerin olumlu sosyal eğilimlerinin belirleyici olduğu görülebilmektedir.

Dolayısıyla bu çalışmada, evli bireylerde romantik ilişki istikrarının (bağlanımının) sosyal psikolojik değişkenler (özgecilik, empati, merhamet) demografik değişkenler ve (cinsiyet, yaş, gelir durumu, eğitim durumu, yaşanılan yer,) bazı ilişkiyel değişkenler (ilişki süresi, niteliği, evlenme biçimi, ilişkiye duyduğu güven) ile ilişkiyelinin incelenmesi araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Olumlu sosyal eğilimlerinin (özgecilik, merhamet, empati gibi) romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki istikrarlarını (bağlanımlarını) ne ölçüde etkilediğini daha önce yapılan çalışmalarda üzerinde durulduğu gözlenmektedir. Bu çalışmada elde edilen verilerin özgecilik, empati ve merhamet ile demografik ve bazı ilişkiyel özelliklerin evli bireylerin ilişki istikrarları ile olan ilişkilerinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Elde edilen bulguların bundan sonraki süreçte yapılacak olan çalışmalara, evli bireylere, evlilik hazırlığı yapan bireylere bunlara danışmanlık yapan aile danışmanlarına ve evlilik terapisi çalışmalarına önemli ölçüde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.5. Araştırmanın Hipotezleri

1. İlişki istikrarı alt boyutları (İlişki Doyumu, Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirme ve İlişki Yatırımı) ile sosyal psikolojik bazı değişkenlerin (özgecilik, empati ve merhamet) ilişkileri nasıldır?
2. İlişki istikrarı gelir durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
3. İlişki istikrarı bireylerin yaşamlarının çoğunu geçirdikleri (çocukluk ve gençlik dönemlerini) yerleşim birimine göre farklılaşmakta mıdır?
4. İlişki istikrarı cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
5. İlişki istikrarı evlenme biçimine göre farklılaşmakta mıdır?
6. İlişki istikrarı yaşanan ilişkinin süresine göre farklılaşmakta mıdır?
7. İlişki istikrarı süre olarak ilişkiyi sürdürmeye yönelik beklentiye/düşünceye göre farklılaşmakta mıdır?

1.6. Araştırmanın Sayıtları

Bu araştırma sürecinde:

Katılımcıların ölçme araçlarını (Demografik Bilgi Formu, Özgecilik Ölçeği, Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi, Merhamet Ölçeği ve İlişki İstikrarı Ölçeği) içtenlikle ve doğru bir şekilde yanıtladıkları varsayılmıştır.

1.7. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

1. Bu araştırmanın bulguları Van ili sınırları içerisinde bulunan Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinin çalışanları ve bu çalışanların yakınlarından oluşan evli bireylerden toplanan verilerle sınırlıdır.
2. Araştırma sadece evli çiftleri kapsamaktadır. Boşanmış, nişanlı çiftler ve diğer romantik ilişkisi olanlar kapsam dışında tutulmuştur.
3. Araştırmanın bulguları kullanılan ölçme araçlarının toplam verilerinden elde edilen bulgular ile sınırlıdır.
4. Araştırmanın bulguları kullanılan araştırma yöntemi ve örnekleme yönteminden elde edilen bulgular ile sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

İlişki İstikrarı (Bağlanım): Bağlanım bir ilişkinin devamı için, gerekli olan psikolojik bağlanma ve motivasyona yol açan bilişsel ve duygusal bileşenleri içeren öznel bir durumdur (Rusbult, 1980, s. 186).

Özgecilik: Bireyin kendisini düşünmeden, dışarıdan herhangi bir ödül beklentisi olmadan hatta zaman zaman kişisel bedeller ödeyerek, başkalarının iyiliğini ve çıkarlarını düşünerek gerçekleştirilen davranışlardır (Budak, 2003, s. 784).

Merhamet: Bireyin bir başkasının yaşamış olduğu olumsuz durumdan etkilenmesi sonucunda farkındalık, yardımseverlik ve sevecenlik hali diye tanımlanmaktadır. Başka bir deyişle merhamet; düşünce, güdü, duygu ve davranışın birleşimiyle oluşan ve aynı zamanda sıkıntıyı giderme istek ve çabasını içeren temel bir yardımseverlik halidir (Gilbert, 2005, s.74).

Empati: Empati bireyin kendisini karşısındaki kişinin yerine koyarak onun sahip olduğu düşünceleri doğru olarak anlayabilme, duyguları hissedebilme ve bu duyguyu karşısındaki bireye anlatabilme sürecidir (Dökmen, 1999, s.135)

BÖLÜM II

2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, ilişki istikrarı, bağlanımın kuramsal açıklaması, merhamet, empati ve özgecilik ile ilgili kuramsal açıklamalara ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. İlişki İstikrarı (Bağlanım)

İlişki istikrarı bir ilişkinin devamı için, gerekli olan psikolojik bağlanma ve motivasyona yol açan bilişsel ve duygusal bileşenleri içeren öznel bir durum olarak tanımlanmaktadır (Rusbult, 1980, 1983). Ayrıca herhangi bir ilişkiyi uzun süre devam ettirme arzusu olarak da nitelendirilmektedir (İşinsu- Halat, 2009). Rusbult ve Bunk (1993) ise, bağlanımın ilişkiyi sürdürme isteğinden daha fazlası olduğunu söylemektedirler. Buna göre bağlanım olumlu ya da olumsuz yakınlık durumlarında ilişkiyi sürdürme ve partnere bağlanma isteğinin uzun süreli niyetlerini temsil ettiğini ileri sürmektedir. Bununla birlikte bağlanım bireylerin pek çok davranışını etkileyen kişisel bir durum olarak ifade edilmektedir.

Bağlanım birbiriyle ilişkili bilişsel ve duygusal bileşenlerin içeriklerine sahip olmayı ifade etmektedir. Bilişsel olarak bağlılığın derecesi partnerlerin gelecekle ilgili planlarını belirlerken, duygusal olarak bireyin var olan ilişkisinin psikolojik iyi oluşunun en önemli kaynağı olduğu düşünülmektedir (Dölen, 2014). Ayrıca Rusbult, Olsen, Davis, ve Hannon (2001), ilişki için harcanan çaba ve sürdürme niyeti, ilişki motivasyonunu ve bağlanımı da beraberinde arttıracaklarını belirtmişlerdir.

Robinson ve Buunk (1993) tarafından yapılan çalışmada ilişki bağlanımının olumlu iletişim ve yakınlık gibi daha çok olumlu özelliklerle ilişkilendirildiği görülmektedir. Buna karşılık bazı araştırmalar ilişki bağlanımının (ilişkiyi sürdürme nedenlerinin) ilişkisel bedellerin olumsuz niteliklerle ifade edildiğini ortaya koymaktadır (Metts ve Cupach, 1990). Bu bilgiler doğrultusunda bakıldığında bağlanımı açıklamaya çalışan birçok yaklaşımın olduğu görülmektedir. Oliver (1990) bağlanım modelinde ilişkiden elde edilen ödüllerin, ilişkiye yapılmış olan yatırım katsayısı ile orantılı olduğunu belirtmektedir. Bunu alternatiflerin niteliklerinin karşılaştırılması sonucunda ortaya çıkan bir süreç olarak tanımlamaktadır. Benzer şekilde Angew, Van Lange, Rusbult ve Langston (1998) ilişki bağlanımları yüksek olan

partnerlerin ilişkileriyle ilgili daha olumlu düşüncelere sahip oldukları, ilişkinin bitimiyle ilgili düşüncelere daha az kapıldıkları ileri sürülmektedir.

Strachman ve Golbe (2006) ise, ilişki bağlanımını yaklaşma-kaçınma ekseninde açıklamaktadırlar. Buna göre, ilişkiden elde edilen ödüller yaklaştırmaya neden olurken; ilişkinin sonlandırılması durumunda ödenecek bedeller kaçınmaya yol açmaktadır. Dolayısıyla ilişki yaklaşma ve kaçınma düzeyi arttıkça ilişki bağlanımı artmaktadır.

Bu yaklaşımlardan farklı olarak Adams ve Jones (1997) bağlanımı üç temel kategoride (Çekim, Zorlayıcı ve Ahlak-Normatif) değerlendirmektedirler. Çekim boyutu sadakat, aşk, bağlanım ve doyum gibi ilişkilerdeki olumlu duyguları içermektedir. Zorlayıcı boyut, evliliğin bitimi durumunda sosyal maddi ve duygusal bedelleri kapsamaktadır. Ahlaki-normatif boyut ise, sosyal ve dinsel ritüeller sebebiyle evliliği sürdürme zorunluluğu ile ilişkilidir. Bu tanımlara paralel, bağlanımın daha çok ilişkiden sağlanan doyumun ve ilişkinin bitmesi durumunda yaşanacak olan olumsuzlukların göz önünde bulundurulmasıyla birlikte alternatiflerin değerlendirilmesi sonucunda partnerle ilişkiyi sürdürmeye yönelik kararlılığın ifadesi şeklinde tanımlanabilir (Kelley ve Thibaut, 1978; Rusbult, 1980).

İlişki istikrarı ile ilgili alanyazında birçok kuram olmakla birlikte bağlanımı etkileyen ve özellikle ön plana çıkan iki kuram vardır. Bunlar karşılıklı bağımlılık kuramı ve yatırım modelidir. Aşağıda bu iki kuramın açıklaması yer almaktadır.

2.1.1. Karşılıklı Bağımlılık kuramı

Kelley ve Thibaut (1959) tarafından geliştirilen karşılıklı bağımlılık kuramı daha çok eşler arasındaki etkileşime odaklanmaktadır. Bu kuramda eşlerin davranışlarıyla, hem kendilerini hem de partnerlerini iyi davranışlarda bulunma yönünde etkilemeye atıfta bulunulur. Karşılıklı bağımlılık kuramında bireylerin partnerlerini mutlu etmeye çalışmaları ve partnerlerin birbirleriyle iletişim kurmaları olarak tanımlanmaktadır (Akt. Rusbult, Arriage ve Agnew, 2001). Kuram yakın ilişkilerde her iki eş için davranışsal getirilerin neler olduğunu açıklamayı amaçlamaktadır. Söz konusu getiriler iki bileşene bağlanmaktadır. Bunlardan ilki bağımlılık düzeyi; diğeri ise doyum düzeyidir. Bağımlılık düzeyi, bireyin partnerine ne kadar ihtiyacı olduğunu ve partneriyle birlikte olmasının kendisini ne ölçüde mutlu ettiğini ifade etmektedir. Doyum düzeyi ise, ilişkinin olumlu değerlendirilmesi ve bu ilişkide her iki partner için önemli olan gereksinimlerin ne

ölçüde karşılandığı ile belirlenmektedir (Bilecen, 2007). Bir başka deyişle doyum, hem olumlu hem de olumsuz ilişkiyle ilgili tüm duyguları içine almaktadır (Rusbult, Martz ve Agnew, 1998).

Kuram ayrıca, partnerlerin karşılıklı olarak ilişkiye ne tür kazanımlar elde edecekleri çerçevesinde ilişkiyi devam ettirdikleri üzerinde durmaktadır. Buna bağlı olarak kişi sadece kendi kazancının dışında partnerinin de kazançlar elde etmesini sağladığı oranda ortak bağlılığı geliştirir ve bireyler bu ilişkilerinden doyum sağladıkça ilişkilerine devam ederler (Le ve Agnew, 2003).

Yine karşılıklı bağımlılık kuramına göre bireyin ilişkideki doyum düzeyi yüksekse ve mevcut ilişkinin dışında alternatif ilişki seçeneklerine sahip değilse ilişkiye bağlanımı artar; dolayısıyla da ilişkiyi sürdürme eğilimi gösterir (Rusbult, Martz ve Agnew 1998). Diğer bir ifadeyle, romantik bir ilişki, yüksek ödül ve düşük bedel beklentisi içerdiğinden ve bu beklentilerin karşılanması olasılığından dolayı diğer ilişkilerle kıyaslandığında (seçeneklerin niteliğini değerlendirme, yatırım yapma v.s) partnerlerin ilişkiyi sürdürme eğilimini arttırmaktadır (Hovardaoğlu, 1996).

2.1.2. Yatırım Modeli

Bu model ilişki doyumu ve bağlanım arasındaki farklılığı vurgulamakla birlikte romantik bir ilişkinin, nasıl sürdürüldüğü ve nasıl sonlandırıldığını açıklamak için geliştirilmiştir (Rusbult, 1993). Bu modele göre doyum, ilişki bağlanımının önemli bir parçasıdır ve ait olma, arkadaşlık, yakınlık, güvende hissetme ve cinsellik gibi temel ilişki gereksinimlerinin karşılanma düzeyi ile bağlantılıdır (Rusbult, Zenbrodt ve Gunn, 1982). Böyle olmakla birlikte yatırım modeli açısından ilişki doyumu bağlanımın açıklanmasında yeterli görülmemektedir. Bir başka anlatımla modelde ilişkiden alınan doyumun ilişki istikrarının tek belirleyicisi olmayacağı ileri sürülmektedir (Rusbult ve ark., 2001). Şöyle ki, bireyler ilişkilerinden doyum elde etseler de seçenek ilişkilerin varlığı ya da ilişki yatırımlarının düşük olması (maddi ve duygusal yatırım, güven, ait olma) gibi nedenlerle romantik ilişkilerini sonlandırabilirler (Rusbult, 1983). Doyumun elde edilebilmesi ise, daha önce de söz edildiği gibi ilişki gereksinimlerin (arkadaşlık, yakınlık, ait olma gibi) karşılanabilmesi ile mümkündür. Dolayısıyla bir kişi, ilişkisinde kendisini mutlu, güvende, ait hissettiği ya da partneri tarafından anlaşıldığını düşündüğü ölçüde o kişinin seçenek ilişki olasılığının azalacağı ileri sürülebilir. Bu da dolayısıyla ilişki bağlanımını olumlu yönde etkileyecektir (Rusbult, Zenbrodt, ve Gunn 1982).

Güçlü bağlanım, genellikle bireyin ilişkiye çok fazla yatırım yapması ya da alternatiflerin yetersiz olmasından kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte bireyin uygun alternatifler bulmaması ya da ilişkiye çok fazla yatırım yapmaması da ilişkiden doyum sağlasa bile bu ilişkiyi bitirebilmektedir (Rusbult, 1983). Ayrıca yatırım modeline göre mevcut ilişkinin birey tarafından devam ettirilme olasılığı; bireyin ilişkiye yaptığı yatırım miktarının fazlalığına, kabul edilebilir bir seçeneğin olmamasına ve ilişkiden aldığı doyuma bağlıdır (Bilecen, 2007). Sevgi, doyum ve çekim gibi ilişkiden elde edilen olumlu kazançların yanı sıra çiftler arasındaki bağların, yatırımların ve ilişkiyi sonlandırmanın önündeki engellerin de ilişki bağlanımında belirleyici olabileceği ileri sürülmüştür (Büyükşahin, 2007).

Bununla birlikte ilişkiye yapılan yatırımlar iki sebepten dolayı ilişkiyi geliştirir. Bunlardan ilki, ilişkiye yapılan yatırım bireylere ilişkide kalması için güçlü psikolojik bir baskı oluşturur. İkincisi de, bireyin ilişkiye yaptığı yatırımın miktarı ya da ölçüsü oranında ilişkinin bitmesi durumunda ödenecek olan bedellerin de aynı ölçüde yüksek olmasıdır. Bu bağlamda evli olanların, evli ve çocuk sahibi olanların ve uzun süreli birlikteliği olan bireylerin ilişkilerine bağlanımlarının daha yüksek olduğu görülmüştür (Rusbult ve Martz, 1995). Ayrıca ilişkiye yapılan yatırımın ortak arkadaşlar ve paylaşılan anılar gibi ödül olarak ortaya çıkabileceği gibi, maddi yatırımlar ve duygusal çaba gibi bedellere dönüşebileceği de ileri sürülmüştür. İlişkiye yapılan yatırımlar bir bakıma bireyi ilişkisine hapseder ve vazgeçmesini zorlaştırır (Rusbult, 1983).

Sonuç olarak psikolojik bir deneyim olarak kabul edilen bağlanım, bağlılığın kapsamından daha fazlasını içinde barındırır. Bağlanım bireyin psikolojik ve davranışsal olarak ilişkiye uzun süreli bağlanması, bağlılık duygusunun öznel olarak yaşanmasını ifade etmektedir (Rhatigan ve Axsom, 2006).

2.2. Özgecilik

Özgecilik, bireyin başkalarına yardım etme davranışlarıyla ilgilidir. Sosyal psikologlar yardım etme davranışları konusunda incelemeler yapmaya başladıklarında tüm yardım etme davranışlarına karşılık gelen bir terim bulma konusunda zorluklar yaşamış ve antisosyal davranışlara karşıt bir kavram olan olumlu sosyal davranış kavramını ortaya atmışlardır (Bilgin, 1988). Ancak daha sonraki çalışmalarda özgecilik kavramının daha ayrıntılı olarak tanımlanıp açıklandığı görülmektedir.

Budak (2003) özgeciliği, bireyin kendisini düşünmeden, dışarıdan herhangi bir ödül beklentisi olmadan hatta zaman zaman kişisel bedeller ödeyerek, başkalarının iyiliğini ve çıkarlarını düşünerek gerçekleştirilen davranışlar olarak tanımlamaktadır. Özgecilik aynı zamanda yardım etmeyi ve herhangi bir davranışı gerçekleştirirken bu davranışın bir başkasına zarar verip vermediğini, düşünerek eyleme geçmeyi ifade etmektedir.

Akbaba (1994)'ya göre ise özgeci davranışlar, iyilik yapmanın ve yardım etmenin psikolojik doyumunu dışında birey için herhangi bir çıkar içermemektedir. Dolayısıyla takdir edilme, saygı görmek, popülerlik kazanmak ya da ilgi odağı olma gibi amaçlarla yapılan prososyal davranışlar saf özgecilik olarak değerlendirilmemelidir. Bir diğer anlatımla, özgeci davranış hiçbir karşılık beklemeden yalnızca diğerlerinin iyiliğini gözeterek eylemde bulunmayla ilişkilidir. Batson ve ark. (1981) gerçekleştirilen bir davranışın özgeci davranış olarak nitelendirilebilmesi için bu davranışın gerçekleştirilirken herhangi bir ödül beklentisinin olmaması gerekir. Tamamen bilinçli bir şekilde ve gönüllülük esasına dayalı bir şekilde, yalnızca diğer insanların sıkıntılarını azaltmaya yönelik ya da bu sıkıntılarını ortadan kaldırmaya yönelik yapılmış olması gerekir.

2.2.1. Özgecilik ve Bağlanım

Romantik ilişkiler ve evlilik ilişkisinin devamı için iyilik yapma davranışlarının yaygınlığı, özgeci davranışlar oldukça önemlidir. Farlly (2013) yaptığı çalışmada özgecilik ile ilişki niteliği arasındaki eğilimler ve partner seçiminin etkileri üzerine çalışmıştır. Bu çalışmada, uzun süreli ilişkilerde kişilerin partner seçme konusunda özgeci davranışlara sahip olan partnerler seçme eğiliminde oldukları sonucuna ulaşmıştır. Bu eğilimin, özgeci davranışlar sergileyen partnerlere sahip olan bireylerin ilişki niteliklerinin olumlu ve bağlanımlarının daha güçlü olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu bilgileri destekler nitelikte olan bir diğer çalışmada Tosun, Yazıcı ve Altun (2015) evlilik öncesi ve evli bireylerin ilişki niteliği ve özgeci davranış düzeyleri ile ilgili yaptıkları çalışmada evli bireylerin özgecilik puanları ile ilişki niteliği puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu bulmuşlardır. Benzer şekilde Tosun, (2015) evli bireylerle yaptığı çalışmada evlilerin özgecilik puanları ile ilişki nitelikleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulgusunu elde etmiştir. Ayrıca bireylerin özgeci davranışlar sergileme sıklıklarının cinsiyete göre farklılıklar

gösterdiğini ve bununda ilişki niteliğini etkilediğini belirtmektedir. Benzer şekilde cinsiyetin özgecılık üzerinde etkili olduğunu ve kadınların erkeklere göre daha fazla özgeci davranışlar sergilediğini gösteren çalışmalar da mevcuttur (Karadağ ve Mutafçılar, 2009; Kasapoğlu, 2013).

Bir diğer çalışma da Batson ve ark.'nın (1981) ilişki bağlanımını, özgeciliği ve empatiyi konu alan çalışmalarıdır. Batson ve ark. başka bireylerin niyetleri, sahip oldukları düşünceler, hissettikleri duygular ve algıları hakkında bilişsel farkındalık yaratan ve kendini karşıdaki kişinin yerine koyarak duygusal tepki geliştirme olarak nitelendirilen empatinin özgeci davranışın en temel motivasyon kaynağı olduğunu belirtmişlerdir.

2.3.Merhamet

Günümüzde çok önemli bir değer olarak kabul gören merhamet, psikoloji biliminde uzun yıllar ihmal edilmiş; ancak son zamanlarda psikoloji biliminde de araştırmalara konu olmaya başlamıştır. Merhamet bireyin bir başkasının yaşamış olduğu olumsuz durumdan etkilenmesi sonucunda farkındalık, yardımseverlik ve sevecenlik hali diye tanımlanmaktadır. Başka bir deyişle merhamet; düşünce, güdü, duygu ve davranışın birleşimiyle oluşan ve aynı zamanda sıkıntıyı giderme istek ve çabasını içeren temel bir yardımseverlik halidir (Gilbert, 2005).

Daha öncesinde alturizm, prososyal davranış ve empati gibi benzer kavramlar altında incelendiğinin düşünülmesi, ölçümünün zor olması ve karmaşık bir yapıya sahip olması gibi nedenlerden dolayı merhamet kavramının psikoloji biliminde geç yer bulduğu düşünülmektedir (Braun, 1992; Keidel, 2002). Psikoloji biliminin patolojilere odaklanmak yerine, iyi oluşa ve psikolojik sağlamlığa odaklanmaya doğru yeni yönelimler merhamet gibi konulardaki çalışmaları da hızlandırmıştır (Seligman, Steen, Park ve Petersen, 2005). Merhameti, alturizm, empati ve sempati gibi kavramlardan ayıran temel özellik onun acıyı giderme isteğinin merhametli eylemlerle ilgili davranışsal süreci ve acının asıl kaynağını anlamaya yönelik davranışsal ve bilişsel süreci bir arada barındırıyor olmasıdır (Neff, 2003; Pommier, 2011).

Merhamet genellikle başka kavramlarla karıştırılmaktadır. Bunlardan biri diğerleri için acı duymaktır. Diğerleri için acı duymak (acımak) genellikle başka kişilerin sıkıntılarına karşı farkındalık durumu içerdiğinden merhamet kavramına çok yakın bir kavram olarak değerlendirilmektedir. Ancak acımada, karşıdaki bireye ahlaki

ve psikolojik olarak yukardan bakma (kültürel, ekonomik, sosyal) ve lütfetme vardır. Merhamette ise, karşıdaki bireye yoğun bir ilgi ve saygının söz konusu olduğu vurgulanmaktadır (Ekstrom, 2012).

Merhamet gönüllülük, yardım etme ve kişilerarası etkileşimi içerdiği için empati ve sempati gibi kavramlarla da benzerlikler göstermektedir. Ancak merhamet ve empati birbirinden farklı kavramlar olarak tanımlanmaktadır. Empati başka bireyi tanıma ve o bireyin acılarını anlama noktasında önemli bir yeterlilik olarak görülmektedir. Bu yeterlilik ya da empatik yönelim merhametten farklı olarak diğerlerinin acılarını gidermeye ilişkin bir güdüyü ya da eylemi içermeyebilir (Boellinghaus, Jones ve Hutton, 2013). Sempati ise, merhametin duygu sıfatlarının bir fonksiyonu olarak ele alınmıştır. Başka bir deyişle sempati merhametin alt boyutlarından olup duygu ve düşünce örtüşmesine işaret etmektedir. Buradaki önemli ayrıntı, merhametin sıkıntının içinde bulunan bireye karşı daha aktif bir tepki içermesidir (Gladkova, 2010).

Pommier (2011), merhamet kavramını Neff'in (2003) üç bileşenli öz-anlayış modelini temel alarak sevecenlik, paylaşımların bilincinde olma ve bilinçli farkındalık olmak üzere üç boyutta değerlendirmiştir. Buna göre, sevecenlik kişinin kendine ve başkalarına karşı anlayışlı davranışlar geliştirmesi anlamına gelmektedir. Anlayışlı olmak farklı görünmeyi azalttığı gibi, bireyler arasında yakınlık duygusunu da oluşturur. Gilbert, (2005), sevecenliğin aynı zamanda dünyanın güvenli bir yer olduğu algısını geliştirerek, bireyin kendine ve diğer bireylere karşı açık fikirli olmasını sağlar. Sevecenliğin olmadığı tersi durumdaki motivasyonda, birey dünyayı tehlikelerle dolu bir yer olarak algılar ve dikkatini olumsuz olarak korunma maksadıyla kendine yöneltir. Tehlike algısı kişinin diğer bireylere karşı sevecen davranmasının önündeki en önemli engellerden biri olarak görülmektedir.

Merhametin diğer bir bileşeni olan paylaşımların bilincinde olma, daha çok öz farkındalıkla ilişkilidir. Kişilerin hata yapabileceklerinin ve bununla birlikte mükemmel olmadıklarının farkında olmalarını ifade etmektedir. Mükemmel olmadığının farkına varan birey merhamet duygusunu göstererek acı çekmenin aslında tüm insanlığın ortak bir deneyimi olduğunun bilincine varır. Bu deneyim o bireye acı çeken kişileri kendisinden bağımsız kişiler olarak değil, ortak yaşamın diğer parçaları olarak algılamasını sağlar (Neff, 2003).

Bu üçlü sınıflamaya göre merhamet aynı zamanda bilinçli bir farkındalık içermelidir. Böyle bir farkındalık bireyin kendi olumsuz duygularına karşı dengeli bir yaklaşım sergilemesini ifade etmektedir. Bu tür bir yaklaşım ise, birey acı çektiğinde ya

da acı çeken başka bir bireyle karşılaştığında bu acının kişinin benliğini olumsuz/yıkıcı yönde etkilemesinin önüne geçebileceği ifade edilmektedir (Neff, 2003).

Merhametin insan doğasında var olan bir şey mi yoksa sonradan öğrenilen bir davranış mı olduğu her zaman merak konusu olmuştur. Bilim insanları, insanların merhamet ve prososyal davranışlar için doğal bir eğilim içerisinde olduğunu söylemektedirler. Bu eğilim, diğer insanlarla yakın bir bağ kurmayı ve kendi iyiliğiyle birlikte başkalarının iyiliği içinde hareket etmeyi içermektedir. Bununla birlikte insanlar farklı kültürlerde yetişmekte ve yetiştikleri kültürel değerler onların merhameti nasıl tanımlayacaklarını şekillendirmektedir (Morsch ve Nelson, 2006).

2.4. Empati

Empati bireyin kendisini karşısındaki kişinin yerine koyarak onun sahip olduğu düşünceleri doğru olarak anlayabilme, duyguları hissedebilme ve bu duyguyu karşısındaki bireye anlatabilme süreci olduğunu belirten Dökmen (1999), Rogers'in 70'li yıllarda yaptığı bu tanımın günümüzde hala geçerliliğini sürdürdüğünü aktarmıştır. Davis (1983) empatinin tek boyutlu olduğunu düşünenlerin aksine çok boyutlu bir yapı olarak düşünülmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda empatiyi en genel anlamıyla bir bireyin gözlenen yaşantılarına karşı gösterilen kişisel tepkiler olarak tanımlamıştır. Empatinin çok boyutlu yapısını bakış açısını alma, hayal gücü, empatik ilgi ve kişisel stres olarak yapılandırmıştır. Davis empatinin çok boyutlu yapısını savunmakla birlikte empatinin doğuştan getirilen bir eğilim olduğunu da belirtmiştir. Empatiyle ilgili bir başka tanımda, Worthington ve Wade (1999), empatiyi, bireyin kendini diğerinin yerine koyarak onun duyuşsal ve bilişsel anlamda ne yaşadığını ve ne hissettiğini anlama becerisi olarak tanımlamışlardır. Empati etkili bir iletişim kurmanın en etkili yollarından biridir. Bu aynı zamanda iletişimsel çatışmaların önlenmesinde ve sona erdirilmesinde empatik eğilimin önemine işaret etmektedir (Dökmen, 1999).

Stephan ve Finlay (1999), empatinin olumlu sosyal davranışlara yol açtığını ve empati yokluğunun da antisosyal davranışlara neden olduğunu belirtmişlerdir. Rampage (1994), olumlu sosyal davranışlar bağlamında çok yakın olma, eşler arası eşitlik, karşılıklı duygularda ve yaşantılarda empati kurma, anlam ve eylem işbirliğini istemeye bağlı olduğunu vurgulamıştır. Karşılıklı olarak karşısındaki duygu durumuna açık olmaya, hazır oluşa ve kişiler arası ilişkilerdeki çok yakın olma ile ilgili olduğunu belirtmiştir.

Empati insanların birbirlerini anlayabilmeleri ve yakın ilişkiler kurabilmelerinde iletişimi kolaylaştıran etkenlerin başında gelmektedir. Diğer bir deyişle iletişimde bulunan bireylerin birbirlerini anlamasında önemli bir beceri olarak karşımıza çıkmaktadır. Empati iletişimde medana gelen çatışmalarda; önleme ve çatışmayı sona erdirmeye çok önemli bir araç olmakla birlikte sağlıklı bir iletişim kurmanın da en etkili aracı olduğu belirtilmektedir (Dökmen, 1999). Ayrıca Pişkin (1991) Dökmen'nin yaptığı açıklamaya benzer bir açıklamayla kişilerarası iletişimlerinde başarılı olan bireylerin empatik yönden de gelişmiş olduklarını, empatik becerileri zayıf olan bireylerin kişilerarası iletişimlerinde başarısızlık olasılıklarının yüksek olduğunu ifade etmektedir. Bireylerin kendilerini başkalarının yerine koyabilmeleri, onların duygularını anlamaya çalışmaları ve bunu onlara ifade etmeleri iletişimde yaşanan sorunları da azalttığı kabul edilmektedir.

2.5. İlişki İstikrarı (Bağlanım), Merhamet, Empati ve Özgecilik İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Gerek evli çiftlerde gerekse romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki istikrarlarına yönelik alanyazına bakıldığında önceleri çok fazla çalışma olmamasına rağmen bu alana yönelik her geçen gün yapılan araştırmaların arttığı gözlenmektedir. Bu başlıkta ilişki istikrarını (bağlanım) etkileyen olumlu sosyal davranışların (merhamet, empati ve özgecilik) etkisinin incelenmesine yönelik yapılan çalışmalarla ilgili bilgilere yer verilmiştir.

2.5.1. Örneklemi Yurt Dışında Olan Araştırmalar

İlişki istikrarı (bağlanım) ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında en çok ön plana çıkan isimlerden biri de Rusbult'dır. Rusbult (1983) 34 flört ilişkisi yaşayan bireyle boylamsal olarak yürüttüğü çalışmada yüksek bağlanımın artan ilişki doyumu ve yatırımıyla buna karşılık seçeneklerin niteliğinin azalmasıyla ilişkili olduğunu bulmuştur. İlişki doyumu ve bağlanım arasındaki ilişkilerin incelendiği bu araştırmada, bağlanımın romantik bir ilişkiyi sürdürme ya da ilişkiyi sona erdirmeye belirleyici bir etmen olduğu ortaya konulmuştur. Buna göre, ilişkilerini sürdürme eğilimi gösterenlerin ilişkilerinden yüksek doyum aldıkları (Yüksek ödül-Düşük bedel); ilişki yatırımlarının arttığı; böylelikle de daha fazla ilişkilerine bağlandıkları (yüksek bağlanım)

gözlenmiştir. Buna karşılık ilişkilerini sona erdirme kararı alanlarda düşük bağlanım düzeyi (Düşük ödül-Yüksek bedel; Yüksek yatırım) göze çarpmaktadır.

Benzer bir başka çalışmada da Simpson (1987), Texas üniversitesinde 75 romantik ilişkisi olan kişiyle yaptığı çalışmada; evlilik öncesi ilişkilerde ilişki istikrarını etkileyen faktörleri ve ayrılıkta yaşanan stresin derecesini ölçmeye çalışmıştır. On faktör üzerinde durulan çalışmada yakınlık, alternatif partner bulma kolaylığı ve ilişki süresi gibi durumların; ilişkinin bitmesi durumunda hissedilen duygusal tepkinin süresini ve tepkinin yoğunluğunu güçlü bir şekilde yordadığı sonucunu elde etmiştir. Yine bu çalışmada; ilişkinin süresi, yakınlık, ilişki doyumu, ilişkinin özgünlüğü ve cinsel birlikteliğin ilişki istikrarını ciddi bir şekilde yordadığı görülmüştür.

Hendrick, Hendrick ve Adler (1988) yaptıkları araştırmada 57 flört ilişkisi olan çiftin aşk biçimlerinin ilişki doyumuna etkisini ve bununla birlikte cinsel davranışlar, kendini açma, öz saygı, bağlanım, yatırım ve ilişkinin sürdürülmesi ya da ilişkinin sonlandırılmasını incelemişlerdir. Arkadaşça aşk ve tutkulu aşk tipinin ilişki doyumunu olumlu yönde yordadığı, sahiplenici aşkın ise doyum üzerinde olumsuz etkisi olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Aynı çalışmada ilişki doyumu ve benlik saygısı yüksek olan bireylerin ilişkilerine daha fazla yatırım yaptıkları gözlenmiştir.

Wieselquist, Rusbult, Foster ve Agnew (1999) ise, bağlanımın fedakârlıkta bulunma ya da ilişkiyi sürdürme isteği gibi romantik bir ilişkinin olumlu yönde gelişebilmesine olanak sağlayan tutum ve davranışları etkileyebileceğini ileri sürmüşlerdir. Ayrıca eşlerin ilişkilerini geliştirmek için birbirlerine karşı sergiledikleri davranışlarının ve ilişkileri için yapacakları fedakârlıkları; güvenlerini arttırdığı ve bağlanımlarını da dolaylı olarak olumlu yönde yordadığı görülmüştür.

Rusbult, Arriage ve Agnew (2001) 5'i kadın 5'i erkek evli kişi ile yaptıkları çalışmada partnerlerin romantik ilişkilerini diğer ilişkilerden daha üstün olarak değerlendirmeleri durumunda, ilişkilerine bağlanımlarının arttığı sonucunu elde etmişlerdir. Bağlanımı yüksek olan bireyler ilişkilerine pek çok yatırım yaptıkları ve ilişkilerini bitirme durumunda bunları kaybetme kaygısı başka ilişkilere yönelmelerini engellediğini saptamışlardır. Bununla birlikte bağlanımı yüksek olan bireylerin hem şu anı değerlendirme hem de geleceğe yönelik beklentilerinin yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca duygusal bağlanımın artmasıyla birlikte kişilerde biz duygusunun ön plana çıktığını ve kişilerde üstün ilişki ve üstün kişiler algısını yarattığını öne sürmüşlerdir.

İlişki istikrarı (bağlanım) ve olumlu sosyal davranışlar bağlamında yapılan çalışmalardan biri de Long ve Angela (1999) tarafından gerçekleştirilmiştir. Long ve Angela'nın yaptıkları çalışmada, 60 kişiden oluşan ve romantik ilişkisi olan çiftlere 12 hafta boyunca empati eğitimi verilmiş ve altı aylık bir süreden sonra empatik eğilim yönünde gerçekleşen olumlu değişimin, bu bireylerin ilişkilerinden aldıkları doyumla olan pozitif ilişkisini ortaya çıkarmışlardır.

Benzer bir diğer çalışmada Fincham, Palleria, ve Regalia (2002), evlilik ve bağışlama arasındaki ilişkiyi ele alan 114 aile ile 2 laboratuvarında yaptıkları çalışmada evli çiftlerin ilişki uyumlarında empatinin, yüklemelerin ve duygusal tepkilerin bağışlamayı yordadığı sonucunu elde etmişlerdir. Çiftlerin ilişki uyumlarının, olumlu yüklemeleri daha çok yordadığını ve buna bağlı olarak da olumsuz duygu ve davranışsal tepkileri azattığını ve empatik eğilimi artırarak bağışlama davranışlarını hem dolaylı hemde dolaysız olarak kolaylaştırdığı sonucunu elde etmişlerdir.

İlişki istikrarını etkileyen sosyal psikolojik değişkenlerden olan merhamete yönelik yapılan çalışmalara bakıldığında ise, Steffen ve Masters (2005) 315 psikoloji dersi alan öğrenci ile yaptıkları çalışmada merhametli davranışların dindarlık ve düşük depresyon arasında aracı bir faktör olduğunu; merhamet, algılanan stres ve depresyon arasında negatif yönlü bir ilişki; merhamet ile sosyal destek arasında ise pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğunu bulmuşlardır.

Yine merhametle ilgili yapılan başka bir çalışmada Rockliff, Karl, McEwan, Gilbert, Matos ve Gilbert (2011) 29 erkek 15 kadın olmak üzere toplam 44 sağlıklı kişi ile, vücuttaki oksitosin hormonunun merhamet odaklı hayal kurma üzerindeki etkisini inceledikleri araştırmalarında bireylerin bağlanma düzeyleri ve sosyal güvenlik düzeylerini ölçmeye çalışmışlardır. Katılımcılara oksitosin ve plasebo vererek oksitosin hormonunun merhametli hayal kurmayı kolaylaştırdığı sonucunu elde etmişlerdir. Ancak yüksek özeleştirici yapan, sosyal güvenlik, ev bağlanma güvenliği yaşayan bireylerin merhametli hayal kurmada oksitosin alsalar bile daha az pozitif deneyim yaşadıklarını tespit etmişler. Bu da merhamet duygusunun bazı bireylerde oksitosinden bağımsız olarak bağlanma ve kendini değerlendirme stillerine bağlı olduğunu göstermektedir.

Başka bir çalışmada Mongrain, Chin ve Shapira (2011) benlik saygısı, iyi oluş, depresyon ve bağlanma düzeyleri ile merhametli davranış arasındaki ilişkiyi incelemeye çalışmışlardır. 719 kişi ile bir hafta boyunca yapılan çalışmada merhametli davranışlar sergileyen bireylerin mutluluk puanlarının ve özgüvenlerinin arttığı ancak kaygılı

bağlanma stillerine sahip olan bireylerin depresif semptomlarında artışın olduğu bulunmuştur.

Aynı zamanda güvenli bağlanmanın başka bireylere merhametli davranmayla pozitif ilişkili olduğunu belirten başka araştırmalar da mevcuttur. Belsky, Rovine, ve Taylor, (1984) Anne ve çocukların karşılıklı etkileşimi üzerine 1.3 ve 9 aylık olan 60 bebeğin ebeveyleleriyle yaptıkları çalışmada daha merhametli davranan annelerin çocuklarıyla daha güvenli bağlar kurdukları sonucuna ulaşmışlardır.

Sonuç olarak örnekleme yurt dışında olan çalışmalara bakıldığında çalışmaların örneklem gruplarının büyük bir çoğunluğunun evli bireylerden ya da flört ilişkisi yaşayan bireylerden oluşturulduğunu görmekteyiz. İlişki istikrarını (bağlanımı) etkileyen birçok etmenin olduğuda görülmektedir. İlişki istikrarı ile özgecilik, empati, merhamet, ilişki istikrarını etkileyen demografik değişkenler ve ilişki değişkenler arasındaki ilişkilerin ele alındığı çalışmaların çoğunda bu değişkenler arasında anlamlı ilişkilerin olduğunu görebilmekteyiz.

2.5.2. Örneklemi Türkiye’de Olan Araştırmalar

Bağlanımla ilgili Türkiye’de yapılan çalışmalara bakıldığında ilk çalışmalardan biri Hovardaoğlu (1996)’ nun çalışmasıdır. Hovardaoğlu; romantik ilişkisi olan 200 evli ve bekar kişinin katılımıyla bu bireylerin doyum, istikrar, bağlılık ve mutluluk algılarını incelemiştir. Katılımcıların doyum ve istikrar algılarının ölçüldüğü çalışmada evli bireylerde; karşılaştırma düzeyi ve seçenekler için karşılaştırma düzeyinin yüksek olduğu koşullarda evliliğin doyumsuz ve istikrarlı olduğu, karşılaştırma düzeyi ve seçenekler için karşılaştırma düzeyinin düşük olduğu koşullarda ise evliliğin doyumsuz ve istikrarsız olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Ayrıca bu çalışmanın sonucunda evli ve bekar katılımcıların doyum ve istikrar algılarında fark olduğu da tespit edilmiştir. Evli bireylerin bekar olanlara oranla ilişkilerinde daha yüksek doyuma ve daha istikrarlı ilişkilere sahip oldukları sonucunu elde etmiştir.

Benzer bir başka çalışmada Büyükşahin (2006), farklı bağlanma stillerine sahip bireylerde yatırım modeli değişkenleri yönünden karşılaştırmalı bir çalışma yapmayı amaçlamıştır. Çalışmada flört ilişkisi olan 100 (%40) sözlü/nişanlı olan 74 (%30) evli olan 76 (%30) kişi olmak üzere toplam 250 kişi ile yapılan karşılaştırmalı çalışma ilişkide partnerlerin kendilerini güvende hissetmeleri ve eşe duyulan güvenin, ilişki doyumunun en iyi yordayıcısı olduğunu göstermiştir. Çalışmada gelecek zaman

yönelimi, tutkulu aşk ve ilişki kaygısı ise seçenekleri değerlendirme düzeyini negatif yönde yordayan seçenekler olarak bulunmuştur. İlişki yatırımı ise, en iyi ilişki bağlılığını özgeci aşkı, gelecek zaman yönelimini ve bağımlılığı yordamaktadır. Söz konusu araştırmada güvenli ve saplantılı bağlananların ilişkiden aldıkları doyum düzeyinde farklılık göstermedikleri bulgusu elde edilmiştir. Saplantılı bağlanan bireylerin ilişkilerinden aldıkları doyuma bakıldığında hem kayıtsız hem de korkulu bağlanan bireylere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür.

Bununla birlikte yaptığı diğer bir çalışmada ise Büyüksahin (2007); 271 farklı ilişki türlerine sahip kişiler ile (flört, sözlü/nişanlı ve evli) yatırım modeli değişkenleri açısından karşılaştırmıştır. Sözü geçen çalışmada flört eden bireylerin ilişki doyumu ve ilişki yatırımı düzeyi sözlü/nişanlı ve evli çiftlerden daha güçlü olduğu tespit edilmiştir.

Bu bağlamda yapılan bir diğer çalışmada Okutan ve Büyüksahin-Sunal (2010) romantik ilişkilerde bağlanım, kadın ve erkek rollerine ilişkin kalıp yargılar ve dindarlık arasındaki ilişkileri inceledikleri çalışmalarıdır. Söz konusu çalışma 210 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmada ilişki doyumu, ilişki bağlanımı ve romantik ilişkilerde erkeğin girişken olması ile ilgili kadınların kalıp yargılarının erkeklerden daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Buna karşılık erkeklerin seçeneklerin niteliğini daha olumlu değerlendirdiği ve romantik ilişkilerde erkeğin baskın, kadının da kabul edici tavırlarını daha çok benimsedikleri gözlenmiştir. Ayrıca dindarlık algısı düşük olan katılımcıların dindarlık algısı yüksek olanlardan seçeneklerin niteliğini daha olumlu değerlendirdikleri bulgusu elde edilmiştir. Ayrıca kadın ve erkeklerin yatırım modeli değişkenleri ile ilişki süresi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu, yapılan yatırım arttıkça ilişki süresinin de arttığı sonucunu elde etmişlerdir. Bununla birlikte romantik ilişkilerde erkeğin baskın, kadının kabul edici tavır takındıkları, bunun da algılanan dindarlık düzeyi ve seçeneklerin niteliğini kadınlarda olumsuz yönde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Işinsu-Halat (2009) tarafından 131'i kadın 131'i erkek olmak üzere toplam 262 evli çiftle yapılan çalışmada bağlanma stilleri ve yalnızlık düzeylerini yatırım modeli bağlamında incelenmiştir. Araştırmada kadın ve erkek katılımcılar arasında seçeneklerin niteliğini değerlendirmede, sosyal yalnızlık boyutlarında ve korkulu bağlanma boyutlarında anlamlı farklar bulunmuştur. Ancak sorumluluk yüklemeleri ve cinsiyet farklılıkları bulunmamıştır. İlişkiye yapılan yatırım hem kadınlar hem de erkeklerde korkulu bağlanmayı pozitif yönde yordamıştır. Ancak kadınlarda ilişkiye yapılan yatırım boyutunda duygusal yalnızlık negatif yönde yordamıştır.

Son yıllarda merhametle ilgili yapılan çalışmalar artmakla birlikte, merhametin diğer pozitif duygularla ilişkisinin araştırılması, bireye onun çevresindekilere etkilerinin araştırıldığı deneysel çalışmalarla da zenginleştiği gözlenmektedir. Akdeniz (2014), 322'si kız 254'u erkek olmak üzere toplam 576 üniversite öğrencisi ile yaptığı çalışmada öğrencilerinin merhamet düzeylerine (düşük, orta, yüksek) göre depresyon puanlarının anlamlı düzeyde farklılaştığını gözlemiştir. Öğrencilerin merhamet düzeyleri arttıkça depresyon düzeylerinde düşüş gözlenmiş, bunun da onların ilişkilerini olumlu yönde yordadığını belirtmiştir.

Olumlu sosyal davranışlarla ilgili yapılan bir diğer çalışmada Tutarel-Kışlak ve Çabukçu (2002), 75'i kadın 75'i erkek toplam 150 evli kişi ile yaptıkları çalışmada empatinin evli çiftler arasındaki çatışmaları ve gerilimleri önleyebileceğini ortaya koymuşlardır. Buna göre durumlara ve olaylara partnerin bakış açısıyla bakabilmenin bir diğer ifadeyle empatik yaklaşabilmenin evlilik uyumunu olumlu olarak yordadığı görülmektedir.

Benzer şekilde bir diğer çalışmada Yıldırım (2009), 30'u boşanmış 30'u evli olan 30'u kadın ve 30'u da erkekten oluşan toplam 60 kişi ile yaptığı çalışmada evliliği sürdürmenin empatik eğilimle ilişkili olduğu bulgusu elde edilmiştir. Söz konusu araştırmanın karşılaştırma sonuçlarına bakıldığında evliliklerini sona erdirmiş (boşanmış) katılımcıların evliliklerini sürdürenlere oranla daha az empatik eğilim sergiledikleri gözlenmiştir. Kadınların empatik eğilimlerinin erkeklerin empatik eğilimlerinden anlamlı düzeyde yüksek olduğunu, bununla birlikte evliliğini devam ettiren kadın ve erkeklerin empatik eğilimlerinin boşanmış kadın ve erkeklerin empatik eğilim düzeylerinden daha yüksek olduğunu bulmuştur.

Terzi İlhan ve Işık (2017), 5'i kadın 5'i erkek toplam 10 evli kişi ile evli bireylerin ilişki bağlanımlarını incelemeyi amaçlayan çalışmada: Katılımcıların tamamı evliliklerini devam ettirmek isteyen ve evliliklerinde mutlu olduklarını ifade eden bireyler olduğu ve bu bireylerin ilişki bağlanımlarının yüksek olduğu sonucunu elde etmişlerdir.

Sonuç olarak; örneklemini Türkiye'de olan çalışmalara bakıldığında ilişki istikrarı (bağlanım) ile ilgili çalışmalara son yıllarda daha fazla ağırlık vermeye başlandığı gözlenmektedir. İlişki istikrarını etkileyen etmenlerin sadece olumsuz davranışlar olmadığını olumlu sosyal davranışların öneminin daha fazla olduğunun fark edilmesiyle birlikte bu alanda yapılan çalışmalarında arttığını görebilmekteyiz. Yapılan çalışmalara bakıldığında gerek psikososyal yönden, gerek demografik gerekse ilişkisel yönden

olsun ilişki istikrarının sadece bir boyuta indirgenemeyeceğini göstermektedir. Bu da ilişki istikrarını etkileyen birçok boyutun olduğunu ve her birinin ayrı bir etkisinin olduğunu göstermektedir.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, araştırma verilerinin elde edilmesini sağlayan veri toplama araçları, verilerin toplanmasına ilişkin izlenen yol ve verilerin analizi hakkında bilgiler verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma evli bireylerde ilişki istikrarıyla (bağlanımı) sosyal psikolojik değişkenler (özgecilik, merhamet ve empati) arasındaki ilişkileri ve ilişki istikrarının demografik özellikler ile bazı ilişkisel değişkenler arasındaki ilişkilerinin incelendiği betimsel bir çalışmadır. Çalışmanın bağımlı değişkeni ilişki istikrarı (bağlanımı), bağımsız değişkenleri ise özgecilik, merhamet, empati ve demografik özellikler (yaş, cinsiyet, yaşanılan yer, eğitim durumu ve gelir durumu) ile bazı ilişkisel (eş ile evlenme biçimi, ilişki süresi, ilişkiyi devam ettirmeyi düşünülen süre) değişkenlerdir. Bu çalışmada olumlu sosyal davranışlar, demografik değişkenler ve ilişkisel değişkenlerin ilişki istikrarını nasıl etkilediğini incelemek hedeflenmektedir.

3.2. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma nicel araştırma yönteminin kullanıldığı; evli bireylerin ilişki istikrarıyla ilişkili olduğu gözlenen sosyal psikolojik değişkenler (özgecilik, merhamet ve empati) arasındaki ilişkileri ve ilişki istikrarının demografik özellikler ile bazı ilişkisel değişkenler arasındaki ilişkilerinin incelendiği, ilişkisel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır.

3.3. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Bu çalışmanın evreni Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinde çalışan personeller ve onların yakınlarından oluşmaktadır. Araştırmada kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılarak örneklem grubu oluşturulmuştur. Çalışmanın örneklemini 113'ü kadın (%41,7) 158'i erkek (%58,3) toplam 271 evli birey oluşturmaktadır. Toplam 400 veri toplama aracı dağıtılmış olup katılımcılardan sadece 320 kişi bu araçları doldurmuştur. Geri toplanan araçlardan eksik yanıt verenler ayıklandıktan sonra kalan 271 kişinin

yanıtladığı veri toplama araçları değerlendirmeye alınmıştır. Çalışmaya dahil edilen katılımcıların çok azı kişisel bilgi formunda bazı sorulara yanıt vermemiş olduklarından dolayı farklı değişkenlere yönelik analizlerinde örneklem sayısı değişmektedir (263 ile 271 arasında). Örneklem grubunun tanımlayıcı özellikleri Tablo: 1’de verilmiştir.

Tablo 1.

Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişken	Özellik	n	%
Cinsiyet	Kadın	113	41.7
	Erkek	158	58.3
	Toplam	271	100
Yaş	25 Yaş ve Altı	16	5.9
	26-35 Yaş Arası	139	51.3
	36-45 Yaş Arası	76	28.0
	46 Yaş ve Üzeri	37	13.7
	Yanıt Yok	3	1.1
	Toplam	271	100
Eğitim Durumunuz	Temel eğitim	163	60,1
	Lisans	49	18.1
	Lisans Üstü	20	7.4
	Doktora	38	14.0
	Yanıt Yok	1	0.4
	Toplam	271	100
Eşinizle Evlenme Biçiminiz	Severek /Flört Ederek	146	53.9
	Görücü Usulü /İsteyerek	107	39.5
	Görücü Usulü/İstemeyerek	10	3.7
	Yanıt Yok	8	3.0
	Toplam	271	100
Yaşamınızın Çoğunu Geçirdiğiniz Yer	Köy-Kasaba	25	9,2
	Şehir-Metropol	246	90.8
	Toplam	271	100.
Kaçıncı Evliliğiniz	1. evlilik	262	96.7
	2 ve daha fazla	8	2.9
	Yanıt Yok	1	0.4
	Toplam	271	100

Tablo 1. *devamı*

Evli Olma Süresi	5 Yıl ve Daha Az	91	33.6
	6-10 Yıl Arası	85	31.4
	11-15 Yıl Arası	26	9.6
	16 Yıl ve Üzeri	65	24.0
	Yanıt yok	4	1.5
	Toplam	271	100
Şu Anda Yaşadığınız İlişkinin Ne Kadar Sürmesini Bekliyorsunuz	1-20 Yıl	19	7,0
	Ömür boyu	251	92.6
	Yanıt Yok	1	0.4
	Toplam	270	100
Bu İlişkiye Ne Kadar Bağlısınız	Bağlı Değilim	36	13,3
	Çok Bağlıyım	232	85,6
	Yanıt Yok	3	1.1
	Toplam	271	100
İlişkinizin Niteliğini Nasıl Değerlendiriyorsunuz	Kötü	84	31,0
	İyi	186	68,6
	Yanıt Yok	1	0.4
	Toplam	271	100
İlişkinizde Ne Derece Kendinizi Güvende Hissediyorsunuz	Düşük	61	22,5
	Yüksek	209	77,1
	Yanıt Yok	1	0.4
	Toplam	271	100
Bu İlişki Sizi Ne Kadar Mutlu Ediyor	Düşük	72	26,6
	Yüksek	199	73,4
	Toplam	271	100

Araştırmaya dâhil olan evli bireylerin cinsiyet durumları ile ilgili bilgiler Tablo 1’de yer almaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin %41.7’si kadınlar, %58.3’ü ise erkeklerden oluşurken ortalama yaş 35.9 yaş aralığında tespit edilmiştir. Katılımcıların %60.1’i temel eğitim, katılımcıların yaklaşık olarak %39.5’i ise üniversite seviyesinde eğitime sahiptir.

Araştırmaya katılmış olan bireylerin eşleriyle evlenme şekilleri ile ilgili bilgilere bakıldığında ise katılımcıların %53.9'u eşiyile flört ederek ve severek evlendiğini, %39.5'i görücü usulü ile ancak isteyerek evlendiğini, sadece %3.7'si görücü usulü ve istemeyerek evlendiğini belirtmiştir. Araştırmaya katılanların yaklaşık olarak %93'ü isteyerek evlendiklerini belirtmişlerdir. Araştırmada yer alan bireylerin hayatlarının önemli bir kısmını geçirdikleri yerin özelliği ile ilgili soruya %9,2 oranında köy/ kasaba %90,8 oranında şehir / metropol cevabı verildiği evli bireylerin çok büyük bir kısmının kentsel bölgelerde yaşadığı gözlenmiştir.

Araştırmada yer alan bireylerin %96.7'si bir defa evlilik yaptıklarını belirtirken neredeyse tamamına yakını ilk evlilik deneyimine sahip olan katılımcıların evlilik sürelerine bakıldığında %33.6'sı 5 yıl ve daha az süre, %31.4'ü 6-10 yıl arasında, %9.6'sı 11-15 yıl arasında %24'ü ise 16 yıl ve üzerinde bir evlilik hayatına sahiptir. Katılımcıların ilişkilerini sürdürme beklentilerine bakıldığında %7'si 1-20 yıl arasında, %92.6'sı ise ömür boyu devam ettirme niyetinde olduklarını belirtmişlerdir. Araştırmada yer alan bireylerin ilişkiye bağlılıklarında %13,3'ü bağlı olmadığını, %85,6'sı ise ilişkiye bağlı olduklarını belirten cevaplar vermiştir. Ayrıca bireylerin %31'i ilişkilerinin niteliğini kötü olarak değerlendirirken, %68.6'sı ise mükemmel olarak değerlendirmektedir. Katılımcı bireylerin %22,5'i ilişkide kendilerini güvende hissetmediklerini ifade ederken, %77,1'i ise kendilerini güvende hissettiklerini ifade etmiştir. Katılımcıların %26,6'sı düşük seviyede mutlu olduklarına dair bilgi paylaşırken, %77,4'ü ise yüksek seviyede mutlu olduklarını ifade etmişlerdir.

3.4. Araştırmanın Yapılışı

Araştırmanın örneklemini belirlendikten sonra verilerin toplanacağı kurumdan gerekli izinler alınmıştır. Özgecilik Ölçeği, Merhamet Ölçeği, Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi ve İlişki İstikrarı Ölçeği katılımcılara uygulanmıştır. Bununla birlikte araştırmacı tarafından Demografik Bilgi Formu ile katılımcıların bazı ilişkisel değişkenleri ve demografik özellikleri hakkında bilgi toplanmıştır. Gönüllülük esasına dayalı olarak, ulaşılabilen 400 evli bireyden 271'i araştırmaya katılmıştır.

Çalışmanın verileri; Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünden gerekli izinler alındıktan sonra Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde çalışan ve çalışan yakınlarından toplanmıştır. Veriler toplanmadan önce verilerin toplanacağı kişilerin tek tek odalarına ya da çalıştıkları servislere gidilip araştırmanın amacı doğrultusunda kısa

bir bilgilendirme yapıldıktan sonra ölçme araçları kendilerine verilmiştir. Veri toplama işlemi araştırmacı tarafından katılanların çalışma ortamlarında gerçekleştirilmiştir. Çalışanların yakınlarından alınan veriler için kendilerine uygulamayla ilgili bilgiler verilmiş ve ölçme araçlarının nasıl uygulanacağı hakkında bilgilendirildikten sonra ölçme araçları kendilerine teslim edilmiştir. Daha sonraki zamanlarda bu ölçme araçları uygulandıktan sonra kendilerinden teslim alınmıştır. Ölçeklerin uygulama süresi ortalama 20-30 dakika sürmüştür.

3.5. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler; Demografik Bilgi Formu, Özgecilik Ölçeği, Merhamet Ölçeği, Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi ve İlişki İstikrarı Ölçeği ile elde edilmiştir. Veri toplama araçlarına ilişkin bilgiler aşağıda verilmiştir.

3.5.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmada kullanılan Demografik Bilgi Formu araştırma kapsamında araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Form'da cinsiyet, yaş, eğitim durumu, gelir durumu, çalışma durumu, evlenme biçimi, çocuk sayısı, yaşamın çoğunun geçirildiği yer, ne kadar süredir evli olduğu, şu an yaşanan ilişkinin ne kadar sürmesinin beklendiği, bu ilişkiye bağlılık düzeyi, ilişkinin niteliğinin nasıl değerlendirildiği, şu anda yaşanan ilişkide ne kadar mutlu olduğu, ilişkide ne derece sorun yaşandığı ve ne derecede kendilerini güvende hissettiği gibi sorulardan oluşmaktadır. Katılımcıların demografik ve ilişki bağlanımı açısından değerlendirme düzeylerini içeren kapalı uçlu sorulardan oluşmaktadır. Form Ek 1'de gösterilmektedir.

3.5.2. Özgecilik Ölçeği

Rushton, Chrisjohn, ve Fekken (1981) tarafından geliştirilen ölçek 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddelerinin yanıt seçeneklerinin 'hiçbir zaman', 'nadiren', 'arada sırada', 'sıklıkla' ve 'her zaman' (5) olmak üzere 5'li likert tipi bir yapıdadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar yüksek özgecilik düzeyine işaret etmektedir. Orijinal formunda tek faktörlü olarak kullanılan ölçekte maddeler yanıtlandığı gibi puanlanmaktadır. Söz konusu ölçek geliştirme çalışması sırasında yapılan beş farklı uygulamadan elde edilen Cronbach alfa içtutarlılık katsayıları .78 ile .87 arasında değişmektedir.

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışması Tekeş ve Hasta (2015) tarafından yapılmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda, ölçeğin yardım etme ve bağışçılık olarak adlandırılan iki faktörlü bir yapı gösterdiği anlaşılmıştır. Ölçeğin yardım etme ve bağışçılık alt boyutları için hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları sırasıyla .81 ve .70'dir. Yardım etme alt boyutunun düzeltilmiş madde-test değerleri .24 ile .58 arasında; bağışçılık alt boyutunun düzeltilmiş madde toplam puan değerleri ise .29 ile .57 arasındadır. Özgecilerik Ölçeği'nin düzeltilmiş madde toplam puan değerleri .23 ile .60 arasında değişmektedir. Yapılan Pearson korelasyon analizi sonucunda Özgecilerik Ölçeği'nin test tekrar test güvenilirliği .83 olarak belirlenmiştir. Bu değerler Özgecilerik Ölçeği'nin düzeltilmiş madde toplam puan güvenirlığının yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir. Çalışmanın örnekleminde hesaplanan Cronbach alfa değeri .86'dır. Düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayı değerleri ise .30 ile .58 arasındadır.

3.5.3. Merhamet Ölçeği

Pommier (2011) tarafından geliştirilen Merhamet Ölçeği 24 maddeden oluşmaktadır. Ölçek geliştirme çalışması iki grup üzerinde gerçekleştirilmiştir. Sevecenlik, Umursamazlık, Paylaşımların Bilincinde Olma, Bağlantısızlık, Bilinçli Farkındalık ve İlişki Kesme olmak üzere altı alt boyuttan oluşan ölçek, Likert tipi beş uygunluk derecelendirmesine sahiptir. Ölçek için yapılan Doğrulamalı Faktör Analizinde merhamet yapısını oluşturan altı boyutun varlığı doğrulanmıştır. Bu alt boyutlara ait maddelerin faktör yükleri; sevecenlik alt boyutu için .61-.74, umursamazlık için .56-.69, paylaşımların bilincinde olma için .54-.83, bağlantısızlık için .51-.73, bilinçli farkındalık için .55-.72 ve ilişki kesme için .58-.68 arasında değişmektedir. İç tutarlık güvenilirlik katsayıları alt boyutlar için .57 ile .77 arasında değişmektedir.

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanma çalışması Akdeniz ve Deniz (2016) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği için doğrulamalı faktör analizi yapılmış ve merhamet yapısını oluşturan altı boyutun varlığı doğrulanmıştır. Ölçüt bağıntılı geçerlik çalışması sonucunda ölçeğin Duyarlı Sevgi Ölçeği, Öz Anlayış Ölçeği ve Bilinçli Farkındalık Ölçeği ile pozitif yönde anlamlı ilişkileri bulunmuştur. İç tutarlık güvenilirlik katsayısının ölçeğin tümü için .85 olduğu görülmüştür. Merhamet Ölçeği'nin test-tekrar test güvenirlğine ilişkin korelasyon analizi sonuçları toplam puan için .75'tir. Ayrıca ölçeğin alt boyutlar için; sevecenlik alt boyutu için .66, umursamazlık alt boyutu için .60, paylaşımların bilincinde olma alt boyutu için .60, bağlantısızlık alt boyutu için .68,

bilinçli farkındalık alt boyutu için .68 ve ilişki kesme alt boyutu için .71 olarak bulunmuştur. Çalışmanın örnekleminde hesaplanan Cronbach alfa değeri .63'tur. Düzeltilmiş madde toplam puan değerleri ise .57 ile .32 arasındadır. Araştırma sonuçlarına göre Türkçe'ye uyarlanan ölçeğin, bireylerin merhamet düzeylerini ölçmek için geçerli ve güvenilir bir araç olduğu söylenebilir.

3.5.4. Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi

Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi Davis (1980) tarafından geliştirilmiş, hem bilişsel hemde duygusal empatiyi ölçmektedir. Ölçme aracı 28 maddeden oluşmakta, öz bildirim tarzında beş dereceli likert tipi bir ölçektir. Bunun dışında ölçekte 3, 4, 7, 12, 13, 14, 15, 18 ve 19. maddeler ters puanlanmaktadır. Her biri yedi maddelik dört alt ölçekten oluşmaktadır. Alt ölçekler empatinin farklı boyutlarını ölçmektedir. Perspektif alma, Empatik düşünce, Kişisel rahatsızlık ve Fantezi alt ölçekleri empatinin çok boyutlu olarak ölçülmesine yardımcı olmaktadır. Alt ölçeklerin iç tutarlılığı için, alfa katsayı değerleri .71 ile .77 arasında değişmektedir.

Ölçeğin Türkçe güvenirlik geçerlik çalışması Engeler ve Yargıç (2007) tarafından yapılmıştır. Alt ölçeklerin iç tutarlılıkları .60'ın üzerindedir. Alt ölçeklerin güvenirliliği çalışmada fantezi ölçeği .76, empatik düşünce .66 perspektif alma .73 ve kişisel rahatsızlık .60 alfa değerleri elde edilmiştir. Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi alt ölçeklerinin düzeltilmiş madde toplam puanları .66 ile .80 arasındadır. Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi toplam test-tekrar test sonucu da .40 olarak elde edilmiştir. Elde edilen sonuçlarda Kişiler Arası Tepkisellik İndeksinin güvenirliliğe sahip olduğu belirtilmiştir. Ancak bu çalışmada ölçeğin ilk üç boyutuyla ölçek uygulanmış fantezi alt ölçeği araştırmanın amaçları doğrultusunda ilişki istikrarını ilgilendiren sorular içermediğinden çıkarılmıştır. Çalışmanın örnekleminde hesaplanan Cronbach Alfa: değeri .76'dır. Düzeltilmiş madde toplam puan değerleri ise .11 ile .48 arasındadır.

3.5.5. İlişki İstikrarı Ölçeği

Araştırmada kullanılan bir diğer ölçme aracı Rusbult, Martz ve Agnew (1998) tarafından geliştirilen İlişki İstikrarı Ölçeği'dir. İlişki İstikrarı Ölçeği; ilişki Doyumu (10 madde), ilişki Yatırımı (10 madde), Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirme (10 madde) olmak üzere üç alt ölçekten oluşmaktadır. Her bir alt ölçeğin ilk beş maddesi dört dereceli (1= tamamen yanlış, 2= oldukça yanlış, 3= oldukça doğru, 4= tamamiyle

doğru) Likert tipi bir ölçek üzerinden; diğer maddeleri ise 1 (tamamen yanlış) ile 9 (tamamıyla doğru) arasında derecelendirilmektedir. Alt ölçeklerin Cronbach alfa iç tutarlık katsayılarına bakıldığında ise, değerlerin İlişki Doyumu için .92 ile .95, İlişki Yatırımı için .82 ile .84 ve Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirme için .82 ile .88 arasında değiştii gözlenmiştir. Her bir alt ölçek için ayrı ayrı toplam puan alınmaktadır.

Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Büyükşahin, Hasta ve Hovardaoğlu (2005) tarafından yapılmıştır. İlişki İstikrarı Ölçeği'nin alt ölçeklerinin Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları, İlişki Doyumu alt ölçeği için ,90; Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirme alt ölçeği için ,84; İlişki Yatırımı alt ölçeği için ise .84 tür. Bu uyarlama çalışmasında elde edilen bulgular Rusbult ve arkadaşları (1998) tarafından yapılan çalışmanın bulgularıyla tutarlıdır. Çalışmanın örnekleminde İlişki doyumu için hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlılık değeri .91'dir. Düzeltilmiş madde puan katsayı değerleri ise .51 ile .85 arasındadır. Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirme için hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlılık değeri .86'dır. Düzeltilmiş test-tekrar test toplam puan korelasyon katsayı değerleri ise .50 ile .75 arasındadır. İlişki Yatırımı için ise hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlılık değeri .82'dir. Düzeltilmiş test-tekrar test toplam korelasyon katsayı değerleri ise .36 ile .66 arasındadır. Elde edilen bu değerler yeterli düzeyde geçerlik ve güvenilirlik değerlerine sahip olduğunu göstermektedir. Analiz sonuçları; ölçeğin Türk örnekleminde yeterli düzeyde geçerlik ve güvenilirlik değerlerine sahip olduğunu göstermiştir.

3.6. Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen veriler; SPSS 21.0 paket programı ile çözümlenmiştir. Katılımcılara ait demografik bilgilerin ve ölçeklerin sorularına verilen cevaplar veriler programa yüklendikten sonra frekans analizi ile incelenmiştir. Demografik Bilgi Formu, Özgecilik Ölçeği, Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi ve İlişki İstikrarı Ölçeği puanları her bir katılımcı için hesaplanmış ve alt boyutlarının normal dağılıma uygunluk gösterip göstermediği çarpıklık ve basıklık katsayıları ile incelenmiş, katsayıların -1.50;+1.50 aralığında olması dolayısı ile normal dağılıma uygunluk gösterdiği tespit edilmiştir. Sadece Merhamet Ölçeği'nin puanlarının normal dağılım göstermediği gözlenmiştir. Katılımcıların demografik özelliklerinin tespit edilebilmesi için tanımlayıcı istatistikler; demografik özelliklerin, özgecilik, merhamet ve empati ölçeklerinin ilişki istikrarında

meydana getirdiği ortalama farklarının tespit edilebilmesi için T-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova Testi) ; değişkenler arasındaki ilişkilerin tespit edilebilmesi için Korelasyon Analizi; yapılmıştır. Gruplar arasındaki farklılıkların hangi seçeneklerden kaynaklandığının ortaya çıkarılması için Scheffe testi yapılmıştır. Sonuçları yorumlamada anlamlılık düzeyi $p \leq 0,05$ olarak alınmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

Bu bölümde elde edilen verilerin analiz sonucunda ulaşılan bulgular yer almaktadır. Araştırmanın sorularını yanıtlamak amacıyla yapılan analizlere ilişkin bulgular amaçlardaki soruların sıralanmasına göre sunulmuştur.

4.1. Sosyal Psikolojik Değişkenler (Merhamet Özgecilik ve Empati) İle İlişki İstikrarı İlişkisi

Tablo 2’de yapılan korelasyon analizi sonucunda merhamet, empati, özgecilik ve ilişki istikrarı alt boyutları (İlişki Doyumu, Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirme, İlişki Yatırımı) arasındaki ilişkilere yönelik bilgiler yer almaktadır.

Tablo 2.

İlişki istikrarı Alt boyutları İle Merhamet, Empati ve Özgeciliğin Korelasyon Analizi Değerleri

	1	2	3	4	5	6
Merhamet/ top.	1					
Kişiler Arası Tepk. İnd. /top.	,229**	1				
Özgecilik/ top.	,258**	,340**	1			
İlişki İstikrarı/ İlişki Doyumu	,071	,076	,130*	1		
İlişki İstikrarı/ Seçeneklerin Niteliğini Değ.	-,067	-,105	-,020		1	
İlişki İstikrarı/ İlişki Yatırımı	,168**	,102	,214**			1

* p < .05

** p < .01

Analiz sonuçlarına göre elde edilen veriler şu şekildedir: Özgeciliğin ilişki istikrarı alt boyutlarından olan ilişki doyumu ($r = ,13$) ve ilişki yatırımıyla ($r = ,21$) olumlu yönde düşük düzeyde anlamlı ilişkileri görülmüştür ($p < .05$). Merhemet ile ilişki istikrarı alt boyutlarından olan ilişki yatırımı ($r = ,17$) arasında da olumlu yönde düşük düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($p < .05$) . Diğer sosyal psikolojik değişkenler (Özgecilik, Merhamet ve Empati) ile ilişki istikrarı alt boyutları (İlişki Doyumu, Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirme ve İlişki Yatırımı) arasındaki ilişkiler ise anlamlı değildir ($p < .05$).

4.2. Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre İlişki İstikrarına İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu aşamasında demografik özellikler (gelir durumu, yaşamın çoğunun geçirildiği yer ve cinsiyet) açısından ilişki istikrarı ve ilişki istikrarını etkileyen faktörlere verilen puanları ortalamalarının Tek Yönlü Anova Testi ve T- Testi Sonuçları karşılaştırılmıştır.

4.2.1. İlişki İstikrarı Alt boyutlarının Gelir Durumuna Göre Karşılaştırması

Evli bireylerin gelir durumlarına göre ilişki istikrarı alt boyutlarında bireyler arasında farklılıkların olup olmadığının incelenmesi için Tek Yönlü ANOVA Testi yapılmıştır. Evli çiftlerin gelir özelliklerinin meydana getirdiği ortalama farklılıklarını tespit edebilmek için yapılan Tek Yönlü Anova testi sonucunda elde edilen bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3.

İlişki istikrarı Alt boyutlarının Gelir Durumuna Göre ANOVA Testi Sonuçları

Ölçekler	Gelir durumu	n	\bar{x}	ss	F	p
İlişki doyumu	2000 ve altı	52	4.85	1.33	2.40	.050
	2001-3000 arası	56	5.24	1.23		
	3001-4000 arası					
	4001-5000 arası	55	4.98	1.44		
	5001 ve üzeri					
		31	5.41	.97		
		56	5.46	.95		
Seçeneklerin niteliğini değerlendirme	2000 ve altı	52	2.35	1.38	0.46	.768
	2001-3000 arası					
	3001-4000 arası	56	2.38	1.26		
	4001-5000 arası					
	5001 ve üzeri	55	2.55	1.38		
		31	2.71	1.23		
	56	2.47	1.45			
İlişki yatırımı	2000 ve altı	52	5.08	1.22	1.25	.290
	2001-3000 arası					
	3001-4000 arası	56	4.57	1.18		
	4001-5000 arası					
	5001 ve üzeri	55	4.60	1.18		
		31	4.94	.96		
	56	4.79	1.30			

Evli bireylerin gelir özelliklerinin meydana getirdiği ortalama farklılıklarını tespit edebilmek için yapılan Tek Yönlü ANOVA testi sonucunda elde edilen bulgular şu şekildedir; evli bireylerin gelir düzeyine göre ilişki doyumu açısından farklılıklar vardır ($F = 2.40$) ($p \leq 0.05$). Seçeneklerin niteliğini değerlendirme ($F = 0.46$) ve ilişki yatırımı ($F = 1.25$) boyutlarında gelir durumuna göre anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p > 0.05$). İlişki doyumundaki farklılıkların hangi gelir grubundaki bireyler arasında olduğunu tespit etmek için Scheffe testi yapılmıştır.

Yapılan analiz sonucunda gelir durumu 2000 (4,85) ve altı olanlar ile 4000-5000 (5.41) gelire sahip olanlar ve 5001 ve üzeri (5.46) gelire sahip olanlar arasında anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir. Elde edilen sonuçlar gelir durumu yükseldikçe bireylerin ilişki doyumlarında yükseldiğini göstermektedir. Düşük gelirli bireylerin ise ilişkilerinden daha az doyum elde ettiklerini göstermektedir.

4.2.2. İlişki İstikrarı Alt Boyutlarının, Yaşamın Çoğunun Geçirildiği Yere Göre Karşılaştırması

Evli bireylerin yaşamlarının çoğunu geçirdiği yerin meydana getirdiği ortalama farklılıklarının tespit edilebilmesi için Tek Yönlü ANOVA yapılmıştır. Evli çiftlerin yaşadıkları yerleşim yerinin meydana getirdiği ortalama farklılıklarını tespit edebilmek için yapılan Tek Yönlü ANOVA testi sonucunda elde edilen bulgular Tablo:4'te sunulmuştur.

Tablo 4.

İlişki İstikrarı Alt Boyutlarının, Yaşamın Çoğunun Geçirildiği Yere Göre ANOVA Testi Sonuçları

Ölçekler	Yaşanılan yer	n	\bar{x}	ss.	F	p
İlişki doyumu	Köy-Kasaba	25	4.86	1.17	1.20	.304
	Şehir	227	5.22	1.26		
	Büyükşehir	19	5.38	1.13		
İlişki istikrarı	Köy-Kasaba	25	2.60	1.36	2.30	.103
	Şehir	227	2.50	1.35		
	Büyükşehir	19	1.84	1.01		
Seçeneklerin niteliğini değerlendirme	Köy-Kasaba	25	5.03	1.02	0.634	.531
	Şehir	227	2.50	1.19		
	Büyükşehir	19	4.61	1.52		

Evli bireylerin yaşamlarının çoğunu geçirdiği yerin meydana getirdiği ortalama farklılıklarının tespit edilebilmesi için yapılan Tek Yönlü ANOVA testinden elde edilen sonuçlarda yaşamın büyük kısmının geçirildiği yerleşim yerinin özelliklerine göre İlişki İstikrarı alt boyutları olan; ilişki doyumu ($F = 1.20$) seçeneklerin niteliğini değerlendirme ($F = 2.30$) ve ilişki yatırımı ($F = .635$) boyutlarında anlamlı farklılıklar gözlenmemiştir ($p > 0.05$).

4.2.3. İlişki İstikrarı Alt Boyutlarının, Cinsiyete Göre Karşılaştırması

Evli bireylerin cinsiyet durumlarının ilişki istikrarında meydana getirdiği ortalama farklılıklarının tespit edilmesi için t-Testi yapılmıştır. Evli bireylerin cinsiyete göre ilişki istikrarında meydana getirdiği ortalama farklılıkları Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5.

İlişki İstikrarı Alt Boyutlarının, Cinsiyete Göre t- Testi Sonuçları

Ölçekler	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	p	
İlişki İstikrarı	Kadın	113	5.09	1.31	1.217	.225	
	İlişki doyumu	Erkek	158	5.27	1.20		
	Seçeneklerin niteliğini değerlendirme	Kadın	113	2.24	1.30	2.36	.019
		Erkek	158	2.62	1.34		
	İlişki yatırımı	Kadın	113	4.78	1.80	0.733	.464
		Erkek	158	4.84	1.85		

Analiz sonucunda, evli bireylerin cinsiyete göre ilişki istikrarının seçeneklerin niteliğini değerlendirme boyutunda erkeklerin puan ortalamalarının kadınların puanlarından anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmüştür ($t = 2.36$) ($p < 0,05$). Erkeklerin kadınlara göre daha yüksek düzeyde nitelik değerlendirme eğiliminde olduğu görülmüştür. İlişki doyumu ($t = 1.217$) ve ilişki istikrarı ($t = 0.733$) boyutlarında ise cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p > 0,05$).

4.3. İlişki İstikrarı İle İlişkisel Değişkenlerin Karşılaştırması

Araştırmanın bu kısmında ise ilişkisel bazı değişkenler (eş ile evlenme biçimi, ilişki süresi ve ilişkiyi devam ettirmeyi düşünülen süre) açısından ilişki istikrarı ve ilişki istikrarını etkileyen faktörlere verilen cevapların ortalamaları Tek Yönlü ANOVA Testi ve T- Testi Sonuçlarının karşılaştırılması verilmiştir.

4.3.1. Eş İle Evlenme Biçiminin İlişki İstikrarı Alt Boyutlarına Göre Karşılaştırması

Evli bireylerin eş ile evlenme biçimlerinin meydana getirdiği ortalama farklılıklarının tespit edilebilmesi için Tek Yönlü ANOVA yapılmıştır. Evli çiftlerin eş ile evlenme biçimlerinin meydana getirdiği ortalama farklılıklarını tespit edebilmek için yapılan Tek Yönlü ANOVA testi sonucunda elde edilen bulgular Tablo:6'da sunulmuştur.

Tablo 6.

Eş İle Evlenme Biçiminin İlişki İstikrarı Alt Boyutlarına Göre ANOVA Testi Sonuçları

Ölçekler	Eş ile evlenme biçimi	n	\bar{x}	ss.	F	p
İlişki doyumu	Severek-flört ederek	146	5.34	1.19	2.32	.100
	Görücü-usulü isteyerek	107	5.05	1.32		
	Görücü-usulü istemeyerek	10	4.74	1.35		
Seçeneklerin niteliğini değerlendirme	Severek-flört ederek	146	2.60	1.41	1.30	.273
	Görücü-usulü isteyerek	107	2.33	1.21		
	Görücü-usulü istemeyerek	10	2.37	1.54		
İlişki yatırımı	Severek-flört ederek	146	4.83	1.20	0.65	.525
	Görücü-usulü isteyerek	107	4.83	1.23		
	Görücü-usulü istemeyerek	10	4.39	1.15		

Evli bireylerin evlenme biçimlerinin meydana getirdiği ortalama farklılıklarının tespit edilebilmesi için yapılan tek yönlü ANOVA testi sonucunda ilişki istikrarının, ilişki doyumu ($F = 2.32$), seçeneklerin niteliğini değerlendirme ($F = 1.30$) ve ilişki yatırımı ($F = 0.65$) boyutlarında anlamlı farklılıklar gözlenmemiştir ($p > 0.05$).

4.3.2. İlişki İstikrarı Alt Boyutlarının, İlişki Süresine Göre Karşılaştırması

Evli bireylerin ilişki süresine göre meydana getirdiği ortalama farklılıklarının tespit edilebilmesi için Tek Yönlü ANOVA yapılmıştır. İlişki süresinin meydana getirdiği ortalama farklılıklarını tespit edebilmek için yapılan Tek Yönlü ANOVA testi sonucunda elde edilen bulgular Tablo:7’de sunulmuştur.

Tablo 7.

İlişki İstikrarı Alt Boyutlarının, İlişki Süresine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Ölçekler	İlişki Süresi	n	\bar{x}	ss.	F	p
İlişki doyumu	5 yıl ve daha az	91	5.27	1.27	1.132	.337
	6-10 yıl arası	85	5.02	1.29		
	11-15 yıl arası					
	16 yıl ve üzeri	26	5.49	.93		
		65	5.23	1.26		
Seçeneklerin niteliğini değerlendirme	5 yıl ve daha az	91	2.54	1.36	0.302	.824
	6-10 yıl arası					
	11-15 yıl arası	85	2.43	1.34		
	16 yıl ve üzeri	26	2.33	1.20		
		65	2.37	1.32		
İlişki yatırımı	5 yıl ve daha az	91	4.85	1.12	0.652	.582
	6-10 yıl arası					
	11-15 yıl arası	85	4.60	1.28		
	16 yıl ve üzeri	26	5.16	1.02		
		65	4.92	1.28		

Evli bireylerin ilişki sürelerinin meydana getirdiği farklılıkların tespit edilebilmesi için Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçlarında; İlişki Süresine göre İlişki İstikrarı alt boyutları olan; ilişki doyumu ($F = 1.132$) seçeneklerin niteliğini değerlendirme ($F = 0.302$) ve ilişki yatırımı ($F = 0.652$) boyutlarında anlamlı farklılıklar gözlenmemiştir ($p > 0.05$).

4.3.3. İlişki İstikrarı Alt Boyutlarının, İlişkiyi Devam Ettirmeyi Düşünülen Süreye Göre Karşılaştırması

Evli bireylerin şu anda yaşadıkları ilişkinin ne kadar süreceğine ilişkin beklentilerine göre ilişkinin sonsuza dek (hayat boyu) ve 1-20 yıl süreceğini düşünenlerin İlişki İstikrarı alt boyutları puanlarının betimsel değerleri ve t-testi sonuçları Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8.

İlişki İstikrarı Alt Boyutlarının, İlişkiyi Devam Ettirmeyi Düşünülen Süreye Göre t-Testi Sonuçları

	İlişki Süre Beklentisi	n	\bar{x}	ss.	t	p
İlişki doyumu	1 - 20 yıl arası	19	3.83	1.46		
	Sonsuza dek	251	5.30	1.17		
					5.20	.001
İlişki İstikrarı Seçeneklerin niteliğini değerlendirme	1 - 20 yıl arası	19	3.29	1.50		
	Sonsuza dek	251	2.41	1.31		
					2.79	.005
İlişki yatırımı	1 – 20 yıl arası	19	1.82	1.55		
	Sonsuza dek	251	2.32	1.85		
					1.15	.249

Yapılan analiz sonucunda ilişkilerinin yaşam boyu devam edeceğini düşünenlerin, ilişkilerinin 1 - 20 yıl süreceğini düşünenlere göre ilişki istikrarı alt boyutlarından ilişki doyumu ($t = 5.20$) ile seçeneklerin niteliğini değerlendirme ($t=2.79$) puan ortalamalarında anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$). İlişkilerinin sonsuza dek süreceğini düşünenlerin ilişki doyumlarının ilişkilerinin 1 - 20 yıl süreceğini düşünenlere göre daha yüksek olduğu ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme ihtiyacı duymadıkları söylenebilir. İlişki yatırımı ($t = 1.15$) boyutunda ise anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p > 0,05$).

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA VE YORUM

Daha önce de belirtildiği gibi bu çalışmanın temel amacı, evli çiftlerde sosyal psikolojik, demografik ve ilişkiye bağlı değişkenlerin ilişki istikrarını (bağlanım) ne derecede yordadığını saptamaktır. Ayrıca bu çalışmada elde edilen veriler ile; evli bireylerin ilişki istikrarlarını etkileyen sosyal psikolojik değişkenler (özgecilik, empati ve merhamet) ile demografik değişkenler (cinsiyet, gelir durumu, yaşamın çoğunun geçirildiği yer) ve bazı ilişkiyel değişkenlerin (Eş ile evlenme biçiminin, ilişki süresi, ilişkiyi devam ettirmeyi düşünülen süre) etkilerinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

5.1. İlişki İstikrarı Alt boyutlarının Sosyal Psikolojik Değişkenlerle (Merhamet, Empati ve Özgecilik) İlişkisi

Merhamet ile ilişki istikrarı alt boyutlarından olan ilişki yatırımı arasında olumlu yönde düşük düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Bu durum merhamet düzeyi yüksek olan bireylerin ilişkilerine daha fazla yatırım yaptığını ve ilişkilerinin devam etmesi eğiliminde olduklarını göstermektedir. Benzer bir çalışmada Mongrain ve diğ. (2011) merhamet düzeyi yüksek olan bireylerin mutluluk puanlarının da yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Yine özgecilik ile ilişki istikrarı alt boyutlarından ilişki doyumu ve ilişki yatırımı arasında pozitif yönde yine düşük düzeyde ilişkiler tespit edilmiştir. Tosun (2015) evli bireylerin ilişki nitelikleri, benlik kurguları ve özgeci davranış düzeyleri ile ilgili yaptığı çalışmada evli bireylerin özgecilik puanları ile ilişki niteliği puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler elde etmiş olmaları da bu çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Araştırmada yer alan değişkenler arasındaki ilişkilerin belirlenebilmesi için yapılan korelasyon analizi sonucunda; evli bireylerin ilişki istikrarları ve ilişki istikrarlarını etkileyen faktörler arasında düşük düzeyde ilişkiler tespit edilmiştir. Literatüre bakıldığında bu çalışmadan farklı olarak genellikle ilişki istikrarı (bağlanım) ve ilişki istikrarını etkileyen unsurlar arasında anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir (Büyükşahin, 2007; Ayrıca Işinsu-Halat, 2009; Rusbult, 1983; Wieselquist, Rusbult, Foster ve Agnew, 1999; Hovardaoğlu, 1996). Bu çalışmada ilişki istikrarını etkileyen

faktörlerin litertürden farklı olarak düşük düzeyde olması, ilişki istikrarının sosyo-kültürel farklılıklardan etkilendiğini göstermektedir.

5.2. İlişki İstikrarı Alt Boyutlarının Demografik Değişkenlere Göre Karşılaştırması

İlişki İstikrarı alt boyutlarının demografik değişkenlere göre karşılaştırması için yapılan analizde elde edilen aylık gelir düzeyi yüksek olan evli bireylerin ilişki doyumlarının da yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bağlamda ilişki doyumunu ile gelir düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir. Bununla birlikte yine ilişki istikrarı alt boyutlarından olan seçeneklerin niteliğini değerlendirme ve ilişki yatırımı boyutlarında ise anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Tosyalı (2010) gelir durumu çok iyi ve iyi olan bireylerin mutluluk algılarının yüksek, gelir durumu kötü olan bireylerin ise ilişkilerinde düşük mutluluk algısına sahip olduğu bulgusunu elde etmiştir. Şener ve Terzioğlu'nun (2008) yaptığı çalışmada evli kadın ve erkeklerin gelirlerinin artmasıyla evlilik uyum puanlarının arttığı sonucuyla yine bunu destekler niteliktedir. Gelir düzeyinin yüksek olmasının ilişkilerin olumlu şekilde yaşanması açısından önemli bir etken olduğunu ifade etmek mümkündür (Tutarel-Kışlak, Çabukça, 2002; Akbaba ve Büyükşahin, 2011; Tutarel-Kışlak, 1997; Fışiloğlu, 1992). Benzer bir çalışmada Yersel (2016) gelir düzeyi yüksek olan bireylerin bağlanım düzeyleri ve kişilerarası duyarlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır.

Evli bireylerin yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer ile ilişki istikrarları arasındaki ilişkiye bakıldığında ilişki istikrarının tüm alt boyutlarında yaşamın çoğunun geçirildiği yere göre anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ancak ilişki istikrarı alt boyutlarından ilişki doyumunda yaşanan yerin puanlarına bakıldığında köy-kasaba, şehir, büyük şehir yerleşimine paralel olarak alınan puanlarında arttığı gözlenmiştir. Yine ilişki istikrarı alt boyutlarından olan seçeneklerin niteliğini değerlendirme ve ilişki yatırımı ile yaşanan yerin puanlarına bakıldığında ise tersi bir durum söz konusudur. Yaşanılan yer büyüdükçe seçeneklerin niteliğini değerlendirme ve ilişki yatırımı puanlarının düştüğü gözlenmektedir. Bu da yaşanan yerin niteliğinin büyümesiyle birlikte evli bireylerin yeni seçenekler üretme konusunda ve ilişkiye yatırım yapma konusunda daha çekingen davrandıklarını göstermektedir. Benzer bir çalışmada Kapucu (2014) evli bireylerin uzun süre yaşanan yer ile evlilik kalitesi arasında anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen ilçelerde yaşayan bireylerin ortalama puanlarının daha yüksek olduğu sonucunu elde etmesi de bu çalımayı destekler niteliktedir.

Evli bireylerin kadın ya da erkek olmalarının ilişki istikrarının seçeneklerin niteliğini değerlendirme alt boyutunda anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Erkeklerin kadınlara göre daha yüksek düzeyde ilişki niteliği değerlendirme eğiliminde olduğu görülmüştür. Akbaba ve Büyükşahin'nin (2011) ilişki bağlanımı ile ilgili yaptıkları çalışmada erkeklerin kadınlara göre ilişkilerini daha olumlu değerlendirdikleri sonucunu elde etmiş olmaları da bu çalışmada elde edilen verileri destekler niteliktedir. Benzer bir çalışmada (Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004) erkeklerin ilişkilerini sürdürmek için kadınlara göre ilişkilerinde daha özverili davrandıklarını ortaya koymaktadırlar. Buna karşın bazı çalışmalarda ise, kadınların yakın ilişkilerinde eşlerini daha çok idealleştirdikleri, erkeklere oranla ilişkilerinden daha fazla doyum aldıkları ve ilişkiye olan bağlanımlarının daha yüksek olduğu sonuçlarına da ulaşılmıştır (Okutan, Büyükşahin-Sunal, 2010; Alpay, 2009; Murray, 1994). Yine Erdoğan (2017) merhamet ve mutluluk ile ilgili yaptığı çalışmada kadınların mutluluk düzeylerinin erkeklerin mutluluk düzeylerinden anlamlı olarak daha yüksek olduğu sonucunu elde etmiştir. İlişki istikrarı alt boyutlarından ilişki doyumu ve ilişki yatırımı boyutlarında erkek ve kadınların puanlarının birbirlerine çok yakın olduğu gözlemlenmiş ve yine bu boyutlarda cinsiyete göre bir farklılığın olmadığı gözlenmiştir. Uzun (2017) bağlanma stilleri ile evlilikte ilişki istikrarı arasındaki ilişki ile ilgili yaptığı çalışmada ilişki istikrarı ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucunu elde etmiştir. Yine benzer bir çalışmada Malatyalı (2014) evli çiftlerde algılanan gücün bağlanma boyutları ve yatırım modeli açısından incelenmesi konulu çalışmasında alanyazından farklı bir sonuç elde etmişlerdir. İlişki istikrarının ilişki yatırımı boyutunda kadın ve erkekler arasında fark olduğunu tespit etmişlerdir. Buna göre erkeklerin kadınlara göre ilişkilerine daha fazla yatırım yaptıkları gözlenmiştir. Benzer bir çalışmada yine Akbalık-Doğan (2010) evlilerle ilgili yaptığı çalışmada, evli erkeklerin kadınlara göre evliliklerine daha fazla yatırım yaptıkları sonucunu elde etmişlerdir.

5.3. İlişki İstikrarı Alt Boyutlarının İlişkisel Değişkenlere Göre Karşılaştırması

İlişki istikrarı alt boyutlarının ilişkisel değişkenlere göre değerlendirildiğinde evli bireylerin evlenme biçimleri açısından; (severek/flört ederek evlenme, görücü usulü isteyerek evlenme ve görücü usulü istemeden evlenme durumunda olan) bireylerin ilişki istikrarında anlamlı farklılıkların olmadığı sonucu elde edilmiştir. Bireylerin eş seçimindeki özgürlük seviyeleri ilişki istikrarının (bağlanımın) olumluluk eğilimini

yükseltmektedir. İsteyerek ve anlaşarak evlenen bireylerin evlilik öncesi flört ve tanıma fırsatına sahip oldukları için ilişkilerinden daha fazla doyum sağlamaktadırlar (Alpay, 2009). Ayrıca yapılan bazı araştırmalarda eş seçiminde anlaşarak ve flört ederek evlenen bireylerin görücü usulü ile evlenen bireylere oranla empatik eğilimlerinin daha yüksek olduğu ve ilişki doyumlarının daha fazla olduğu belirtilmiştir (Bilen, 1983; Tosyalı, 2010;). Bireylerin ilişki türü ve ilişki nitelikleri ilişkinin devamlılığını belirleyebilmektedir. Evlilerin evli olmayanlara oranla ilişkilerini daha fazla devam ettirme eğiliminde oldukları görülmektedir (Demirtaş, 2004; Büyükşahin, 2006). Tosyalı (2010) yaptığı çalışmada ise başkalarının yönlendirmesi sonucu (görücü usulü) gerçekleştirilen evliliklerin evlilikte uyumu olumsuz yönde etkilediği, severek/flört ederek evlenen çiftlerin görücü usulü evlenenlere oranla daha olumlu iletişim içinde oldukları ve daha az çatışma yaşadıkları sonucunu elde etmiştir. Bu çalışmanın sonuçları ile daha önce yapılan çalışmaların sonuçları paralellik göstermektedir. Bu durum eş seçiminin ilişki istikrarı ve sosyal psikolojik değişkenler ile ilişkisinin olduğunu göstermektedir.

Evli bireylerin yaşadıkları ilişkinin süresi açısından ilişki istikrarı alt boyutları olan; ilişki doyumu, seçeneklerin niteliğini değerlendirme ve ilişki yatırımı açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak yapılan analiz sonuçlarına göre ilişki istikrarı alt boyutlarında ilişki doyumu ve ilişki yatırımı puanlarının seçeneklerin niteliğini değerlendirme puanlarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yıllara göre ise dağılımda ciddi bir değişimin olmadığı görülmüştür. Kapucı (2014) evlilik kalitesi ve bağlanmayla ilgili yaptığı çalışmada evlilik süresi ile evlilik kalitesi ve bağlanma arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sadece 16-20 yıllık evlilerde puan ortalamalarının biraz daha yüksek olduğu sonucunu elde etmiştir. Elde edilen sonuçlarda bu çalışmada elde edilen sonuçları destekler niteliktedir. Yapılan bazı çalışmalarda ise bu çalışmanın sonuçlarından farklı olarak evlilik süresinin ilişkiyi olumlu yönde etkilediği evlilik süresi arttıkça evliliği idare etme ve koruma isteğinin de arttığı sonucu elde edilmiştir (Malatyalı, 2014; Kirkpatrick ve Davis, 1994).

Evli bireylerin ilişkilerinin ne kadar süreceğine ilişkin algı ve beklentileri açısından yaşam boyu devam edeceğini düşünenlerin, ilişkilerinin 1-20 yıl süreceğini düşünenlere göre ilişki doyumu puan ortalamaları ile seçeneklerin niteliğini değerlendirme puan ortalamalarında anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur. İlişki yatırımı boyutunda ise anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bu bulgu ilişki beklentisi yüksek olan ya da ilişkilerinin uzun süre devam edeceğini düşünen bireylerin ilişki

doyumlarının yüksek olduğunu göstermektedir. İlişki süre beklentisi daha kısa süreli olacağını düşünen bireylerin ise ilişkilerine yatırım yapmadıkları sonucunu ortaya çekarmaktadır. Daha önce yapılan bazı çalışmalarda ilişki doyumu yüksek olan bireylerin gelecek algılarının da daha yüksek olduğunu göstermiştir (Büyükşahin, 2006; Rusbult, 1983). Bu da elde edilen sonucun literatürle uyumlu olduğunu göstermektedir. Ayrıca elde edilen sonuçların yatırım modelinin sayıltılarıyla uyumlu olduğunu göstermektedir.

BÖLÜM VI

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı ulaşılan sonuçlar sunulmuş ve bu sonuçlara ilişkin olarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

6.1. Sonuçlar

Evli bireylerde ilişki istikrarıyla (bağlanımı) sosyal psikolojik değişkenler (özgecilik, merhamet ve empati) bazı demografik özellikler ve bazı ilişki değişkenleri arasındaki ilişkilerinin incelenmesine yönelik yapılan bu çalışmanın bulgularından aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Evli çiftlerin ilişki istikrarı alt boyutları ile sosyal psikolojik değişkenler arasındaki ilişkileri; Özgeciliğin ilişki istikrarı alt boyutlarından olan ilişki doyumu ve ilişki yatırımıyla olumlu yönde düşük düzeyde anlamlı ilişkileri görülmüştür. Merhamet ile ilişki istikrarı alt boyutlarından olan ilişki yatırımı arasında da olumlu yönde düşük düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Diğer sosyal psikolojik değişkenler ile ilişki istikrarı alt boyutları arasındaki ilişkiler ise anlamlı değildir.
2. Evli çiftlerin gelir düzeyine göre ilişki istikrarı alt boyutlarından ilişki doyumu açısından farklılıklar olduğunu ancak Seçeneklerin niteliğini değerlendirme ve ilişki yatırımı boyutlarında ise gelir durumuna göre anlamlı farklılık bulunamamıştır.
3. Evli çiftlerin yaşamlarının büyük kısmının geçirildiği yerleşim yerinin özellikleri ile İlişki İstikrarı alt boyutları olan; İlişki doyumu Seçeneklerin niteliğini değerlendirme ve İlişki yatırımı boyutlarında anlamlı farklılıklar gözlenmemiştir.
4. Evli bireylerin cinsiyete göre ilişki istikrarının seçeneklerin niteliğini değerlendirme boyutunda erkeklerin puan ortalamalarının kadınların puanlarından anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmüştür. İlişki doyumu ve ilişki istikrarı boyutlarında ise cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunmamıştır.

5. Evli çiftlerin ilişki istikrarı ile evlenme biçimleri (Severek-flört ederek, Görücü-usulü isteyerek ve Görücü-usulü istemeyerek) arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir.
6. Evli çiftlerin İlişki Süresi ile İlişki İstikrarı alt boyutları arasında anlamlı farklılıklar gözlenmemiştir.
7. Evli çiftlerin İlişki istikrarı süre olarak ilişkiyi sürdürmeye yönelik beklentiye/düşünceye göre ilişkilerinin yaşam boyu devam edeceğini düşünenlerin, ilişkilerinin 1-20 yıl süreceğini düşünenlere göre İlişki doyumu puan ortalamalarının anlamlı olarak yüksek olduğu, Seçeneklerin niteliğini değerlendirme boyutunda ise bunun tersi yönde anlamlı farklılık olduğu bulunmuş. Ancak İlişki yatırımı boyutunda ise anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında evli bireylerin ilişki istikrarı alt boyutları ile sosyal psikolojik değişkenler ile demografik değişkenler ve bazı ilişkişel değişkenler arasında düşük düzeyde anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar; sosyal psikolojik, demografik ve ilişkişel değişkenlerin ilişki istikrarını temsil etmede tek başına yeterli olmadığını göstermektedir.

6.2. Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen sonuçlar ile araştırmacılara ve uygulamaya yönelik çalışmalar yapan uygulayıcılara öneriler sunulmuştur.

6.2.1. Gelecekteki Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Bu çalışmanın en önemli sınırlılığı, araştırma verileri Van ilinde yaşayan evli bireylerden elde edilmiştir. Bu sınırlılık araştırma sonuçlarının genellenebilirliğini engellemektedir. Gelecekte daha geniş bir örnekleme çalışılabilir.
2. Çalışmanın bir başka sınırlılığı da sadece evli bireylerle yapılmış olmasıdır. Daha sonra yapılacak çalışmalarda boşanmış, flört eden çiftler, nişanlı çiftler ve evlilik hazırlığı yapan çiftlerden oluşan farklı sosyo-ekonomik düzeyde olan gruplar ele alınabilir.

3. Bu konuda yapılacak boylamsal çalışmaların ilişki istikrarının zaman içerisinde nasıl bir değişime uğradığını öğrenmek açısından oldukça önemlidir.
4. Ayrıca evlilik ve evlilik öncesi ilişkileri karşılaştırmalı çalışmaların da yapılabileceğini ve yapılacak olan çalışmaların bu alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
5. Gelecekte yapılacak çalışmalarda ilişki istikrarını (bağlanımı) etkileyen farklı olumlu sosyal davranışlarla (bağışlama, sempati, ahlaki eğilim v.b) ilgili çalışmalar literatüre katkı sağlayacaktır.
6. Bunun dışında yine ilişki istikrarını (bağlanımı) yordayan farklı ilişki değişkenlerin ele alınması ve kültürel farklar açısından karşılaştırılması literatüre çok büyük katkılar sağlayacaktır.
7. Bu bağlamda elde edilen bilgilerin evli bireylere, evlilik hazırlığı yapan bireylere, evlilik kuramcılarının evliliğin niteliğini değerlendirmesine ve evlilik, aile terapisi çalışmalarına destek olacağı düşünülmektedir.

6.2.2. Uygulamaya Yönelik Öneriler

Son yıllarda sosyal psikoloji alanında romantik ve evlilik ilişkileriyle ilgili çalışmalar artmış ve bu alanda çalışan araştırmacılar yakın ilişkilerin başlatılması sürdürülmesi ve sonlandırılmasını etkileyen değişkenlerle ilgili çalışmalara ağırlık vermişlerdir. Özellikle ilişki istikrarı (bağlanım) ile ilgili çalışmalar dünya çapında artmış olmasına karşın ülkemizde bu konuda yapılan çalışmalar daha kısıtlıdır.

Bu bağlamda;

1. Evlilik ilişkisi olan bireylere ilişki istikrarının sağlanmasına yönelik eğitim programlarının uygulanması ile ilgili çalışmalar yapılabilir.
2. Özellikle evliliklerin gerçekleştirilmesi, devam ettirilmesi ve sonlandırılması noktasında yaşanan sorunların ilişki istikrarı, sahip olunan olumlu sosyal davranışlar, demografik ve ilişki değişkenlerle ilişkisinin araştırıldığı çalışma sonuçlarının konu edildiği bilgilendirme toplantıları yapılabilir.
3. Ayrıca kültürel farklılıkların ilişki istikrarını nasıl etkilediğinin araştırılması için farklı bölgelerde elde edilen verilerle karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir. Elde edilen verilerin paylaşıldığı toplantılar ve eğitim programları uygulanabilir.

7. KAYNAKÇA

- Adams, J. M. , Jones, W. H. (1997). The Conceptualization Of Marital Commitment: An Integrative Analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72, 1177-1196.
- Akdeniz, S. (2014). *Farklı Merhamet Düzeylerine Sahip Üniversite Öğrencilerinde Depresyon, Anksiyete, Stres ve Duygusal Zekânın İncelenmesi*, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Yayınlanmış Doktora Tezi, Konya
- Akdeniz, S. , Deniz, M. E. (2016). Merhamet Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 4(1), 50-61
- Akbaba, S. (1994). *Grupla psikolojik danışmanın sosyal psikolojik bir kavram olan özgecilik üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Akbaba, S., Büyükşahin, A. (2011). Evliliklerde Olumlu Yanılsama: İlişki Bağlanımı ile Nedensellik ve Sorumluluk Yüklemeleri Arasındaki İlişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26 (67), 70-82
- Akbalık-Doğan, Ö. (2010). *Evli Bireylerde Olumlu Yanılsama: İlişki Bağlanımı ile Nedensel ve Sorumluluk Yüklemeleri Arasındaki İlişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Alpay, A. (2009). *Yakın İlişkilerde Bağışlama: Bağışlamanın; Bağlanma, Benlik Saygısı, Empati ve Kıskançlık Değişkenleri Yönünden İncelenmesi*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Agnew, C. R., Van Lange, P. A. M., Rusbult, C. E. ve Langston, C. A. (1998). Cognitive Interdependence: Commitment and The Mental Representation of Close Relationships. *Journal of Personality and Social Pyschology*, 74, 4, 939-954
- Batson, C. D., Duncan, B. D., Ackerman, P., Buckley, T. ve Birch, K. (1981). Is empathic emotion a source of altruistic motivation? *Journal of Personality and Social Psychology*, 40(2), 290-302.
- Belsky, J., Rovine, M., Taylor, D. C. (1984). The Pennsylvania Infant and Family Development Project, II: The development of reciprocal interaction in the mother-infant dyad. *Child Development*, 55, 706–717. doi:10.2307/1130123

- Bilecen, N. (2007). *Yakın İlişkilerde Stres ve Stresle Başa Çıkma: Yatırım Modeline Göre Bir İnceleme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara
- Bilen, M. (1983). *ailede, kurumlarda ve toplumda sağlıklı insan ilişkileri*, Ankara: Basım Sanayi, Ankara.
- Bilgin, N. (1988). *Sosyal psikolojiye giriş*. İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları
- Boellinghaus, I., Jones, F. W., ve Hutton, J. (2013). Cultivating self-care and compassion in psychological therapists in training: The experience of practicing loving-kindness meditation. *Training and Education in Professional Psychology*, 7, 267-277.
- Braun, J.M. (1992). Compassion and the psychotherapist. (Unpublished PhD thesis). California, CA: California Institute of Integral Studies
- Budak, S. (2003). *Psikoloji sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Büyükşahin, A. (2001). *Yakın ilişki kuran ve kurmayan üniversite öğrencilerinin çeşitli sosyal psikolojik etkenler yönünden karşılaştırılması*. Ankara: A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Büyükşahin, A. (2006). *Yakın İlişkilerde Bağlanım: Yatırım Modelinin Bağlanma Stilleri Ve Bazı İlişkisel Değişkenler Yönünden İncelenmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara.
- Büyükşahin, A. (2007). Yakın İlişkilere Bağlanım: Bilişsel ve Davranışsal Olarak İlişkiyi Sürdürme Mekanizmaları. *Türk Psikoloji Yazıları*, 10, 19, 55-75.
- Büyükşahin, A., Hasta, D., Hovardaoğlu, S. (2005). İlişki İstikrarı Ölçeği (İ.İ.Ö.): Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8 (16), 25-35.
- Cohn, D. A., Silver, D. H., Cowan, C. P., Cowan, P. A. & Pearson, J. (1992). Working models of childhood attachment and couple relationships. *Journal of Family Issues*, 13 (4), 432-449.
- Davis, M.H. (1983). The effects of dispositional empathy on emotional reactions and helping: a multidimensional approach. *Journal of Personality*, 51(2), 167- 18
- Demirtaş, H. A. (2004). *Yakın İlişkilerde Kıskançlık (Bireysel, İlişkisel ve Durumsal Değişkenler)*. Ankara: A.Ü. Sosyal Bilimler EnstitüsüYayınlanmamış Doktora Tezi.
- Dökmen, Ü. (1999). *Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları ve Empati*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

- Dölen, Z. A. (2014). *Üniversite Öğrencilerinin Yakın ilişkilerinde Bağlanım: Romantik ilişkilerle ilgili Akılcı Olmayan inançlar Ve Cinsiyet Roller*, Muğla Sıtkı koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Ekstrom, L. W. (2012). Liars, medicine, and compassion. *The Journal of medicine and philosophy*, 37(2), 159–180.
- Engeler, A., Yargıç, L.İ. (2007). Kişilerarası Tepkisellik İndeksi: Empatinin Çok Boyutlu Ölçümü. *Yeni Symposium Dergisi*, 45, 119-127.
- Ermumcu, E. (2014) *Evli Çiftlerde Bağışlama Sürecinin Bağlanma, Stersle Başa Çıkma, Empati ve Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Erberk E., Beştepe E., Akar H. ve ark. (2005). Cinsellik ve çift uyumu: Üç Grup Evli Çiftle Karşılaştırmalı Bir Çalışma. *Düşünen Adam*, 18, 72-81.
- Erdoğan, B. (2017) *Yetişkinlerde Mutluluğun Merhamet ve Saldırganlıkla İlişkisinin İncelenmesi*, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Farrelly, D. (2013). Altruism as an indicator of good parenting quality in long-term relationships: Further investigations using the mate preferences towards altruistic traits scale. *The Journal of Social Psychology*, 153(4), 395-398.
- Fincham, F.D., Paleari G.F. & Regalia, C. (2002). Forgiveness in marriage: The role of relationship quality, attributions, and empathy. *Personal Relationships*, 9, 27-37.
- Fışıloğlu, H.(1992). Lisans üstü öğrencilerinin evlilik uyumu. *Psikoloji Dergisi*, 7 (28), 16-23.
- Gilbert, P. (2005). Compassion and cruelty: a biopsychosocial approach. In P. Gilbert (Ed),
- Gladkova, A. (2010). Sympathy, compassion, and empathy in English and Russian: A linguistic and cultural analysis. *Culture & Psychology*, 16, 267-285.
- Hendrick, S. S. Hendrick, C. ve Adler, N. L. (1988). Romantic Relationships: Love, Satisfaction, and Staying Together. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54, 6, 980-988.
- Hendrick, S. S. (2009). *Understanding Close Relationships*. (1. Basım) (A. Dönmez, Çev. Ed.) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Hovardaoğlu, S. (1996). Sosyal Mübadele: Evlilikle İlgili Değerlendirmelere Etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 11, 36, 12-24.

- Işınsu, Halat, M. (2009). *Yatırım Kuramı Bağlanımında Evli Çiftlerde Uyum, Nedensel ve Sorunluluk Yüklemeleri ile Yalnızlık Arasındaki Bağlantılar*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara. Doktora Tezi,
- Kapucı, O. (2014) *Evli Çiftlerin Evlilik Kalitesi ve Bağlanma Stillerinin Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi*, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi.
- Karadağ, E. ve Mutaftçılar, I. (2009). Prososyal davranış ekseninde özgecilik üzerine teorik bir çözümleme. *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 41- 70.F.
- Kasapoğlu, F. (2013). *Üniversite öğrencilerinde iyilik hali ile özgecilik arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Keidel, G. C. (2002). Burnout and compassion fatigue among hospice caregivers. *American Journal of Hospice and Palliative Care*, 19, 200-205.
- Kelley, H. H., Thibaut, J. W. (1978). *Interpersonal relationships: A theory of interdependence*. New York: Wiley.
- Kelley, H.H. Thibaut, J. W. (1959). *The social psychology of groups*. John Wiley & Sons, New York.
- Kirkpatrick, L. A. ve Davis, K. E. (1994). Attachment style, gender, and relationship stability: a longitudinal analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66(3), 502.
- Le, B. ve Agnew, C. (2003). Commitment and Its Theorized Determinants: A Meta-Analysis of The Investment Model. *Personal Relationships*, 10, 37-57.
- Long, E.C.J. and Angera, J. (1999). Understanding the one you love: A longitudinal assessment of an empathy training program for couples in romantic relationships. *Family Relations*, 48(3), 235-243.
- Malatyalı, M. (2014) *Evli Çiftlerde Algılanan Gücün Bağlanma Boyutları ve Yatırım Modeli Değişkenleri Açısından İncelenmesi*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Metts, S. ve Cupach, W. R. (1990). The Influence Of Relationship Beliefs and Problem Solving Responses On Satisfaction In Romantic Relationships. *Human Communication Research*, 17, 1, 170-185.
- Mongrain, M., Chin, J. M., Shapira, L. B. (2011). Practicing compassion increases happiness and self-esteem. *Journal of Happiness Studies*, 12, 963-981. doi: 10.1007/s10902-010-9239-1

- Morsch, G. ve Nelson, D. (2006). *The power of serving others: You can start where you are*. San Francisco, CA: Berrett-Koehler.
- Murray, S. L. (1994). *Is love blind? Positive illusions, idealization and the construction of satisfaction in close relationships*. Yayınlanmamış doktora tezi, University of Waterloo.
- Neff, K.D. (2003). The development of validation of a scale to measure self compassion. *Self and Identity*, 2(3), 223-250.
- Okutan, N., Büyükşahin-Sunal A., (2010). Romantik İlişkilerde Bağlanım: Dindarlık Algısı ve Romantik İlişkilerle İlgili Kalıpyargılar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13, 26, 80-88.
- Oliver, N. (1990). Rewards, Investments, Alternatives and Organizational Commitment: Empirical Evidence and Theoretical Development. *Journal of Occupational Psychology*, 63, 19-31
- Piskin, M. (1991), Empati, kaygı ve catısma eğilimi arasındaki ilişki, *A.U.E.B.F Dergisi*, 22 (2), 775-784.
- Pommier, E. A. (2011). The compassion scale. Dissertation Abstracts International Section A: *Humanities and Social Sciences*, 72, 1174.
- Rampage, C. (1994). Povver, gender and marital intimacy. *Journal of Family Therapy*, 16, 125-137.
- Rhatigan, D. L., Axsom, D. K. (2006). Using The Investment Model To Understand Battered Women's Commitment To Abusive Relationships, *Journal Of Family Violence*, 21, 2, 153-162.
- Rockliff, H., Karl, A., McEwan, K., Gilbert, J., Matos, M., Gilbert, P. (2011). Effects of Intranasal Oxytocin on 'Compassion Focused Imagery'. *Emotion*, 11, 1388-1396. doi: 10.1037/a0023861
- Robinson, I. E. ve Blanton, P. W. (1993). Marital Strengths In Enduring Marriages, *Family Relations*, 42, 38-45.
- Rusbult, C. E. (1980). Commitment and satisfaction in romantic associations: A test of the investment model. *Journal of Experimental Social Psychology*, 16, 172-186.
- Rusbult, C. E. (1983). A Longitudinal Test Of The Investment Model- The Development (And Deterioration) Of Satisfaction and Commitment In Heterosexual Involvements. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45, 1, 101 - 117.

- Rusbult, C. E., Arriaga, X. B. ve Agnew, C. R. (2001). Interdependence In Close Relationships. G.J. O Fletcher, M.S. Clark (Edts.), *Blackwell Handbook of Social Psychology: Interpersonal Processes*, U.S.A: Blackwell Publishers.
- Rusbult, C. E., Buunk, B. P. (1993). Commitment processes in close relationships: An interdependence analysis. *Journal of Social and Personal Relationships*, 10 (2), 175-204.
- Rusbult, C. E. (1993). Commitment Processes In Close Relationships: An Interdependence Analysis. *Journal of Social & Personal Relationships*, 10, 2, 175-204.
- Rusbult, C. E., Martz, J. M. ve Agnew, C. R. (1998). The Investment Model Scale: Measuring Commitment Level, Satisfaction Level, Quality Of Alternatives, And Investment Size. *Personal Relationships*, 5, 357-391.
- Rusbult, C. E. ve Martz, J. M. (1995). Remaining In A Abusive Relationship: An investment Model Analysis Of Nonvoluntary Dependence. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21, 558-571.
- Rusbult, C. E., Olsen, N., Davis, J. L. ve Hannon, P. A., (2001). Commitment and Relationship Maintenance Mechanisms. J.H. Harvey ve Wenzel, A. (Edts.), *Close Romantic Relationships Maintenance and Enhancement*, 87-113, U.S.A: Lawrence Erlbaum Associates.
- Rusbult, C. E., Van Lange, P. A. M., Wildschut, T., Yovetich, N. A. ve Verette, J. (2000). Perceived Superiority In Close Relationships: Why It Exits Andpersists. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 4, 521- 545.
- Rusbult, C. E., Zembrodt, I. M. ve Gunn, L. K. (1982). Exit, Voice, Loyalty, and Neglect: Responses To Dissatisfaction In Romantic Involvements. *Journal of Personality and Social Psychology*, 43, 1230-1242.
- Rushton, J. P., Chrisjohn, R. D. ve Fekken, G. C. (1981). The altruistic personality and self report altruism scale. *Person and Individual Differences*, 2, 293-302.
- Seligman, M., Steen, T., Park, N., Peterson, C. (2005). Positive psychology progress: Empirical validation of interventions. *American Psychologist*, 60(5), 410-421.
- Simpson, J. A. (1987). The Dissolution Of Romantic Relationships: Factors Involved In Relationship Stability and Emotional Distress. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53, 4, 683-692.

- Steffen, P. R., Masters, K. S. (2005). Does compassion mediate the intrinsic religion-health relationship. *Annals of Behavioral Medicine*, 30, 217-224. doi: 10.1207/s15324796abm3003_6
- Stephan, W. C. and Finlay, K. (1999). The role of empathy in improving intergroup relations. *Journal of Social Issues*, 55(4), 729-747
- Strachman, A. ve Goble, S. L. (2006). Approach and Avoidance Relationship Commitment. *Motiv Emot*, 30, 117-126.
- Şener, A., Terzioğlu, G. (2008). Bazı Sosyo-Ekonomik ve Demografik Değişkenler ile İletişimin Eşler Arası Uyuma Etkisinin Araştırılması, *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 13(1), 2: 7-20.
- Tekeş, B. ve Hasta, D. (2015). Özgeciliğin Ölçeği: Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. *Nesne Psikoloji Dergisi Cilt 3, Sayı 6, Sayfa 55-75*.
- Terzi İlhan, S. , Işık S. (2017). Evli Bireylerin İlişki Bağlanımları: Yatırım Modeli Temelli Nitel Bir Çalışma, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt 15, Sayı 2, Sayfa 184-199*.
- Thibaut, J. W., Kelley, H.H. (1959). *Social psychology of groups*. New York: Wiley.
- Tosun, C. , Yazıcı, H. , Altun, F. (2015) Evlilik Öncesindeki ve Evli Bireylerin İlişki Nitelikleri, Benlik Kurguları ve Özgeci Davranış Düzeyleri, *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, Cilt 17, Sayı 38, Sayfa 73-94*
- Tosun, C. (2015) Evlilik Öncesindeki ve Evli Bireylerin İlişki Nitelikleri, Benlik Kurguları ve Özgeci Davranış Düzeyleri, *Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi: Trabzon*
- Tosyalı, M. (2010). Evli Bireylerde Bağımlı ve Özerk (Sosyotporik-Otonomil) Kişilik Özellikleri, Empati ve Mutluluk Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü: İzmir, Yayınlanmış Yüksek lisans tezi*.
- Tutarel-Kışlak, Ş., Çabukça, F. (2002). Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. *Aile ve Toplum Dergisi*, 2(5), 40-46.
- Tutarel-Kışlak, Ş., Çavuşoğlu, Ş. (2006). Evlilik uyumu, bağlanma biçimleri, yüklemeler ve benlik saygısı arasındaki ilişki. *Aile ve Toplum Dergisi*, 3(9), 61-68.
- Tutarel-Kışlak, Ş. (1997). Evlilik uyumu ile nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 12(40), 55-65.

- Uzun, K. N. (2017). Bağlanma Stilleri İle Evlilikte İlişki İstikrarı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul, Yayınlanmış Yüksek lisans tezi.*
- Wieselquist, J., Rusbult, C. E., Foster, C. A. ve Agnew, C. R. (1999). Commitment, Pro-Relationship Behavior, Trust In Close Relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77, 5, 942-966.
- Worthington, E.L. Wade, N.G. (1999). The psychology of unforgiveness and forgiveness and implications for clinical practice. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 18 (4), 385-418.
- Yersel, S. (2016). Evli Bireylerde Bağlanma Stillерinin Kişiler Arası Duyarlılıkları İle İlişkisi. *Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.*
- Yıldırım, A. (2009). Bağlanma Stilleri İle Bağışlama Arasındaki Sorumluluk Yüklemelerinin Aracı Rolü. *Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.*
- Yıldırım, A. (2005). Kişilerin Empatik Eğilimleri İle Boşanmaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi Yıl : 2005, Sayı 22, Sayfa : 233-242*

8. EKLER

8.1. Etik Kurul Onay Belgesi

T.C	
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	
TEZ / ARAŞTIRMA / ANKET / ÇALIŞMA İZİNİ / ETİK KURULU İZİNİ TALEP FORMU	
VE ONAY TUTANAK FORMU	
ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
T.C. NOSU	
ADI VE SOYADI	Mehmet YURTLU
ÖĞRENCİ NO	2018100101
TEL. NO.	
E - MAİL ADRESLERİ	
ANA BİLİM DALI	PSKOLOJİ
HANGİ AŞAMADA OLDUĞU (DERS / TEZ)	TEZ
İSTEKDE BULUNDUĞU DÖNEME AİT DÖNEMLİK KAYDININ YAPILIP-YAPILMADIĞI	2020 / 2021 - Güz Dönemi Kaydını Yenilemedim / Yeniledim.
ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ BİLGİLER	
TEZİN KONUSU	Bireylerde İlişki Bağlanımının Özgecilik, Empati, Merhamet İle Çeşitli Demografik ve İlişkiye Bağlı Değişkenler Açısından İncelenmesi.
TEZİN AMACI	Bu araştırmanın temel amacı evli çiftlerde ilişki istikrarı (bağlanım) ile sosyal psikolojik (özgecilik, merhamet ve empati), demografik ve ilişkiye bağlı değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemektir.
TEZİN TÜRKÇE ÖZETİ	Bu çalışmada elde edilen verilerin özgecilik, empati ve merhamet ile demografik ve bazı ilişkisel özelliklerin evli bireylerin ilişki istikrarları ile olan ilişkilerinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Elde edilen bulguların bundan sonraki süreçte yapılacak olan çalışmalara, evli bireylere, evlilik hazırlığı yapan bireylere bunlara danışmanlık yapan aile danışmanlarına ve evlilik terapisi çalışmalarına önemli ölçüde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
ARAŞTIRMA YAPILACAK OLAN SEKTÖRLER/ KURUMLARIN ADLARI	VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ TUŞBA/VAN

İZİN ALINACAK OLAN KURUMA AİT BİLGİLER (KURUMUN ADI-ŞUBESİ/ MÜDÜRLÜĞÜ - İLİ - İLÇESİ)	
YAPILMAK İSTENEN ÇALIŞMANIN İZİN ALINMAK İSTENEN KURUMUN HANGİ İLÇELERİNE/ HANGİ KURUMUNA/ HANGİ BÖLÜMÜNDE/ HANGİ ALANINA/ HANGİ KONULARDA/ HANGİ GRUBA/ KİMLERE/ NE UYGULANACAĞI GİBİ AYRINTILI BİLGİLER	<p>YOK</p>
UYGULANACAK OLAN ÇALIŞMAYA AİT ANKETLERİN/ ÖLÇEKLERİN BAŞLIKLARI/ HANGİ ANKETLERİN - ÖLÇELERİN UYGULANACAĞI	
EKLER (ANKETLER, ÖLÇEKLER, FORMLAR, V.B. GİBİ EVRAKLARIN İSİMLERİYLE BİRLİKTE KAÇ ADET/SAYFA OLDUKLARINA AİT BİLGİLER İLE AYRINTILI YAZILACAKTIR)	<p>1) (.....1.....) Sayfa ÖZGECİLİK ÖLÇEĞİ 2) (.....1.....) Sayfa MERHEMET ÖLÇEĞİ 3) (.....1.....) Sayfa KİŞİLER ARASI TEPKİSELLİK İNDEKSİ. 4) (.....2.....) Sayfa İLİŞKİ İSTİKRARI ÖÇEĞİ 5).....(.....1.....) Sayfa DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU</p>

ÖĞRENCİNİN ADI - SOYADI: Mehmet YURTLU		ÖĞRENCİNİN İMZASI: Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır		
		TARİH: 19/ 11/ 2020		
TEZ/ ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME SONUCU				
1. Seçilen konu Bilim ve İş Dünyasına katkı sağlayabilecektir.				
2. Anılan konu Psikoloji faaliyet alanı içerisine girmektedir.				
1.TEZ DANIŞMANININ ONAYI	2.TEZ DANIŞMANININ ONAYI (VARSA)	SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜNÜN ONAYI	A.B.D. BAŞKANININ ONAYI	
Adı - Soyadı: Sabahattin ÇAM	Adı - Soyadı:	Adı - Soyadı: Murat KOÇ	Adı - Soyadı: Şükrü OĞUZ	
Unvanı : Dr.Öğr.Üyesi	Unvanı:	Unvanı:Doç. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	
İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır	İmzası:	İmzası: Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır	İmzası: Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır	
19 / 11 / 2020	19/ 011/ 2020	19/ 11/ 2020	19 / 11 / 2020	
ETİK KURULU ASIL ÜYELERİNE AİT BİLGİLER				
Adı - Soyadı: Mustafa BAŞARAN	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN	Adı - Soyadı: Deniz Aynur GÜLER	Adı - Soyadı: Ali Engin OBA	Adı - Soyadı: Mustafa Tevfik ODMAN
Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.
İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır	İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır	İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır	İmzası :	İmzası :
30 / 06 / 2020	30 / 06 / 2020	30 / 06 / 2020	30 / 06 / 2020	30 / 06 / 2020
Etik Kurulu Jüri Başkanı - Asıl Üye	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi
OY BİRLİĞİ İLE	☐	Çalışma yapılacak olan tez için uygulayacak olduğu Anketleri/Formları/Ölçekleri Çağ Üniversitesi Etik Kurulu Asıl Jüri Üyelerince İncelenmiş olup, 19/ 04/ 2019 - 19 /11/ 2020 tarihleri arasında uygulanmak üzere gerekli iznin verilmesi taraflarımızca uygundur.		
OY ÇOKLUĞU İLE	☒			
AÇIKLAMA: BU FORM ÖĞRENCİLER TARAFINDAN HAZIRLANDIKTAN SONRA ENSTİTÜ MÜDÜRÜNE ONAYLATILARAK ENSTİTÜ SEKRETERLİĞİNE TESLİM EDİLECEKTİR. AYRICA YAZININ PUNTOSU İSE 12 (ON İKİ) PUNTO OLACAK ŞEKİLDE YAZILARAK ÇIKTI ALINACAKTIR.				

8.2. Demografik Bilgi Formu

Cinsiyet: Kadın () Erkek ()

Yaş:

Eğitim durumunuz: Okur-yazar () Lise () Üniversite öğrencisi () Üniversite mezunu () Lisans () Lisansüstü () Doktora ()

Gelir durumunuz (aylık):

Çalışma durumunuz: ev dışında gelir getiren bir işte çalışmıyor () Çalışıyorsanız Mesleğiniz.....

Eşinizle evlenme biçimi: Severek- Flort Ederek () Görücü Usulü-İsteyerek () Görücü Usulü- İstemeyerek ()

Çocuk sayısı: yok () 1 () 2 () 3 () 4 () 5 () 5'ten fazla ()

Yaşamınızın çoğunu geçirdiğiniz yer:

Köy () Kasaba () Şehir () Metropol (Ankara, İstanbul, İzmir) ()

Kaçıncı Evliliğiniz: 1 () 2. () 3.() 4.() 5.()

Ne kadar suredir evlisiniz:

Şuanda yaşadığınız ilişkinin ne kadar sürmesini bekliyorsunuz?

1-5 yıl () 6-10yıl () 11-15 () 16-20yıl () sonsuza dek ()

Bu ilişkiye ne kadar bağlısınız?

Hiç bağlı değilim 1 () 2 () 3 () 4 () 5 () 6 () 7 () Çok bağlıyım.

İlişkinizin niteliğini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kötü 1 () 2 () 3 () 4 () 5 () 6 () 7 () Mükemmel

İlişkinizde ne derece sorun yaşıyorsunuz?

Hiç 1 () 2 () 3 () 4 () 5 () 6 () 7 () Çok

Bu ilişkide ne derece kendinizi güvende hissediyorsunuz?

Hiç 1 () 2 () 3 () 4 () 5 () 6 () 7 () Çok

Bu ilişki sizi ne kadar/ölçüde mutlu ediyor?

8.3. Özgecilik Ölçeği

Ö.Ö.
AÇIKLAMA

	1	2	3	4	5
	Hiçbir zaman	Nadiren	Arada sırada	Sıklıkla	Her zaman
1. Bir yabancıya aracını kardan çıkarması için yardım ederim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Bir yabancıya yol tarif ederim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Bir yabancıya parasını bozarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Bir hayır işi için para yardımında bulunurum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. İhtiyacı olan ya da benden isteyen bir yabancıya para veririm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Bir hayır işi için eşya ya da giysi bağışlarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Bir hayır işi için gönüllü olarak çalışırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

8.4. Merhamet Ölçeği

M.Ö.

1 2 3 4 5
Hiçbir zaman Nadiren Arada sırada Sıklıkla Her zaman

	Hiçbir Zaman	Nadiren	Ara sıra	Sık Sık	Her Zaman
1. İnsanlar benim karşımda ağladıklarında genellikle hiçbir şey hissetmem.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Bazen insanlar kendi problemlerinden bahsettiklerinde, umurumda değilmiş gibi hissederim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Kendimi acı çeken insanlara karşı duygusal olarak yakın hissetmem.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. İnsanlar benimle konuşurken, onlara tüm dikkatimi veririm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. İnsanlar bana üzüntülerini anlattıkları zaman kendimi onlardan uzaklaşmış hissederim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Birisi zor bir duruma düştüğünde ona yardım etmeye çalışırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. İnsanlar bana dertlerini anlattıklarında çoğunlukla duymazdan gelirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

8.5. Kişiler Arası Tepkisellik İndeksi

K. T. İ.

Beni iyi bir şekilde **TANIMLAMİYOR** Beni çok iyi **TANIMLIYOR**

1. Benden daha talihsiz insanlar için genellikle merhametli, alakalı hisler duyarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Olayları “bir başka kişinin” bakış açısından görmeyi zor bulurum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Başka kimselerin problemleri olduğunda, onlar için fazla üzülmem.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Acil durumlarda vesveseli ve rahatsız hissederim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Bir karara varmadan önce diğerlerinin anlayamadığı yönlerden olaya bakmaya çalışırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Birinden yararlandığımı gördüğümde, ona karşı koruyucu olduğumu hissederim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Çok heyecanlı bir durumun içinde olduğumda çaresizlik hissederim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

8.6. İlişki İstikrarı Ölçeği

1)İlişki Doyumu

Şu anki yakın ilişkinizi göz önüne alarak, aşağıdaki ifadelerden her birine ne derece katıldığınızı belirtiniz.

1)Tamamen yanlış 2) Oldukça yanlış 3)Oldukça doğru 4)Tamamen doğru

a)Birlikte olduğum kişi, kişisel düşünceleri, sırları paylaşma gibi yakınlık gereksinimlerimi karşılıyor.	(1)	(2)	(3)	(4)
b)Birlikte olduğum kişi beraberce bir şeyler yapma, beraber olmaktan keyif alma gibi arkadaşlık gereksinimlerimi karşılıyor.	(1)	(2)	(3)	(4)
c) Birlikte olduğum kişi el ele tutuşma, öpüşme gibi cinsel gereksinimlerimi karşılıyor.	(1)	(2)	(3)	(4)
d) Birlikte olduğum kişi istikrarlı bir ilişki içinde güvende ve rahat hissetme gereksinimlerimi karşılıyor.	(1)	(2)	(3)	(4)
e) Birlikte olduğum kişi duygusal olarak bağlı hissetme, o iyi hissettiğinde kendimi iyi hissetmem gibi gereksinimlerimi karşılıyor.	(1)	(2)	(3)	(4)

II. Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirme

Lütfen bir başkasıyla beraber olduğunuzu varsayın ve sizce bu kişi gereksinimleriniz ne oranda karşılandı, tahminlerinizi göz önüne alarak aşağıdaki ifadelerin her birine ne derece katıldığınızı belirtiniz.

1)Tamamen yanlış 2) Oldukça yanlış 3)Oldukça doğru 4)Tamamen doğru

	Tamamen yanlış	Oldukça yanlış	Oldukça doğru	Tamamen doğru
a) Kişisel düşünceleri, sırları paylaşma gibi yakınlık gereksinimlerim bir başkasıyla beraber olsam da karşılanabilir.	(1)	(2)	(3)	(4)
b) Birlikte bir şeyler yapma, birbirinin varlığından keyif alma gibi arkadaşlık gereksinimlerim bir başkasıyla beraber olsam da karşılanabilir.	(1)	(2)	(3)	(4)
c) El ele tutuşma, öpüşme gibi cinsel gereksinimlerim bir başkasıyla beraber olsam da karşılanabilir.	(1)	(2)	(3)	(4)
d) İstikrarlı bir ilişkide güvende ve rahat hissetme gereksinimlerim bir başkasıyla beraber olsam da karşılanabilir.	(1)	(2)	(3)	(4)
e) Duygusal olarak bağlanmış hissetme, bir başkası iyi hissettiğinde iyi hissetme gibi duygusal bağlılık gereksinimlerim bir başkasıyla beraber olsam da karşılanabilir.	(1)	(2)	(3)	(4)

III. İlişki Yatırımı

Şu andaki ilişkinizi göz önüne alarak, aşağıdaki ifadelerin her birine ne derecede katıldığınızı belirtiniz.

1) Tamamen yanlış 2) Oldukça yanlış 3) Oldukça doğru 4) Tamamen doğru

	Tamamen yanlış	Oldukça yanlış	Oldukça doğru	Tamamen doğru
İlişkimiz için çok fazla yatırım yaptım.	(1)	(2)	(3)	(4)
b) Birlikte olduğum kişiye sırlarım gibi pek çok özel şey anlatmaktayım.	(1)	(2)	(3)	(4)
c) Birlikte olduğum kişi ve ben birlikte, yeri doldurulması güç bir entelektüel yaşama sahibiz.	(1)	(2)	(3)	(4)
d) Bireysel kimlik duygum yani kim olduğum birlikte olduğum kişi ve ilişkimizle bağlantılı.	(1)	(2)	(3)	(4)
e) Birlikte olduğum kişi ve ben pek çok anıyı paylaşıyoruz.	(1)	(2)	(3)	(4)

8.8. Çağ Üniversitesi İzin Belgesi

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
ÇAĞ UNIVERSITY

SAYI : 23867972/468-244
KONU: Tez Anket İzini Hakkında

22.04.2019

T.C
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜK MAKAMINA

1. Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programında 2018/2019 Bahar dönemi itibariyle tez aşamasındaki kaydını yenilemiş olan 2018100101 numaralı **Mehmet YURLU**, “Evli bireylerde ilişki bağlamını özgecilik, empati, merhamet ve çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesi” konulu tez çalışmasını Çukurova Üniversitesi öğretim üyelerinden olan Dr. Öğr. Üyesi Sabahattin ÇAM atanmış ve halen tez çalışması yürütülmektedir.

2. Adı geçen öğrenci bu tez çalışması kapsamında **Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinde halen çalışan personellerine ve personel yakınlarını kapsamak üzere** kopyası Ek’lerde sunulan bir anket uygulaması yapmak istemektedir.

3. Adı geçen öğrenci bu tez çalışması kapsamında yukarıda belirtilen anketi uygulayabilmesi için gerekli iznin verilmesini makamlarının tensiplerine maruz olduğunu arz ederim.

Enstitü Müdürlüğünde Evrak Aslı İmzalıdır
Prof.Dr. Ünal AY
Rektör

EKLERİ: Altı Sayfa formlar.

A. Yaşar Bayboğan Kampüsü, Adana-Mersin Karayolu 33800 Yenice-Mersin / TÜRKİYE T. +90 (0324) 651 48 00 F. +90 (0324) 651 48 11
www.cag.edu.tr

8.8. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İzin Belgesi

T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Sayı : 75548883-800-E.14142
Konu : Tez Çalışması

22/12/2020

ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 22.04.2019 tarih ve 244 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programında 2018/2019 Bahar dönemi itibariyle tez aşamasındaki 2018100101 numaralı Mehmet YURTLU'nun "Evli bireylerde ilişki bağlamını özgecilerlik, empati, merhamet ve çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesi" başlıklı tez çalışması gönüllülük esasına dayalı olarak Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Murat KAYRI
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Evrakı Doğrulamak İçin : <http://ebelgedogrulama.yyu.edu.tr/en/Vision-Dogrulama/BelgeDogrulama.aspx?V=BE6ELLE79>

Adres: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Rektörlüğü Zevce Kampüsü 65080 Tuşba /
Van
Telefon: +90 432 2251701-04 / +90 4445065 Faks: +90 432 4865413
e-Posta: rektorluk@yyu.edu.tr Elektronik Ağ: <http://www.yyu.edu.tr>

Ayrıntılı bilgi için irtibat: Nesip TEKİN
Unvanı: Bilgisayar İşletmeni
Dahili No: 22077

